

Janette Ahlholm

Sanna Kubin

Ida-Mari Suhonen

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi (AMK)

Opinnäytetyö, 2024

PERHEIDEN TUEN TARPEET JA TUEN TARPEISIIN VASTAAMINEN VARHAISKASVATUKSESSA

TIIVISTELMÄ

Janette Ahlholm, Sanna Kubin & Ida-Mari Suhonen
Perheiden tuen tarpeet ja tuen tarpeisiin vastaaminen varhaiskasvatuksessa
49 sivua, 3 liitettä
Kevät, 2024
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK)

Tämän tutkimuspainotteisen opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, millä tavalla Elämispäiväkoti Kuusenkärkkäiden henkilökunta on pystynyt vastaamaan asiakasperheiden tuen tarpeisiin sekä millaisia tuen tarpeita lapsilla ja perheillä on ollut. Asiaa tarkasteltiin sekä huoltajien että henkilökunnan näkökulmasta. Tavoitteena oli tuottaa tietoa huoltajien ja henkilökunnan kokemuksista, jotta päiväkoti pystyisi entistä paremmin tukemaan lapsia ja perheitä. Tarkoituksena oli myös tehdä päiväkodille pieni esite paikallisista lapsiperhepalveluista palveluohjauksen tueksi.

Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin verkkokyselylomaketta, joka välitettiin kohderyhmälle sähköpostilla. Kyselylomake sisälsi erilaisten strukturoitujen kysymysten lisäksi avoimia kysymyksiä. Kyselyyn vastasi 11 huoltajaa ja seitsemän varhaiskasvattajaa. Määrällinen aineisto analysoitiin lukuja ja graafisia kuvioita tulkiten. Laadullista aineistoa tulkittiin jäsentelemällä ja päätelmiä tehden.

Tuloksista kävi ilmi tyytyväisyys saatuun tukeen ja ohjaukseen Elämispäiväkoti Kuusenkärkkäissä. Eniten tuen tarpeita ilmeni lasten sosiaalisissa taidoissa ja tunnetaidoissa. Lapsia ja perheitä on pystytty tukemaan riittävästi varhaiskasvatuksessa, sillä ulkopuoliseen tukeen ohjaamiselle ei juurikaan ollut tarvetta. Henkilökunnassa riittämättömyyden tunnetta ovat aiheuttaneet lasten tuen tarpeet ja tiedon puute tukipalveluista, vaikka huoltajat ovat olleet näihin tyytyväisiä. Henkilöstö kaipasi lisätietoa eniten perheiden erilaisista elämäntilanteista ja huoltajat lapsen sosiaalisten taitojen ja tunnetaitojen tukemisesta.

Asiasanat: kasvatusyhteistyö, lapsiperheet, tuen tarpeet, tukeminen, varhaiskasvatus

ABSTRACT

Janette Ahlholm, Sanna Kubin and Ida-Mari Suhonen

Families' needs for support and responding to these needs in early childhood education and care

49 pages and 3 appendices

Spring, 2024

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree in Social Services

Bachelor of Social Services

The purpose of this research-oriented thesis was to find out how the staff of the early childhood education and care (ECEC) centre Elämispäiväkoti Kuusenkärkkäät has been able to respond to the support needs of families and what kinds of needs for support the families have had. The matter was investigated from the point of view of both guardians and early childhood educators. The aim of the thesis was to produce information about the experiences of guardians and staff in order for them to support children and families even better. The purpose was also to make a small brochure for the ECEC centre. about local child and family services to support service guidance.

The material was collected using an online form, which was forwarded to the target group by email. The questionnaire included various structured questions as well as open questions. Quantitative material was obtained from 19 questions and the amount of qualitative material collected was just under a page. The quantitative material was analysed by interpreting numbers and graphic patterns. The qualitative material was analysed by structuring and drawing conclusions.

The results showed contentment for the support and guidance provided at Elämispäiväkoti Kuusenkärkkäät. Support was most needed in relation to children's social and emotional skills. Children and families have been adequately supported in early childhood education and care, as there has been little need for external support. Despite guardians' contentment, children's needs and a lack of information about support services have caused feelings of inadequacy among staff. More information was needed about the different life situations of families.

Keywords: early childhood education and care, ECEC partnership, families with children, need for support, supporting

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 VARHAISKASVATUS PERHEIDEN TUKENA	6
2.1 Varhaiskasvatus ja kasvatusyhteistyö huoltajien kanssa	6
2.2 Varhaiskasvatuksen rooli ja merkitys	8
2.3 Varhaiskasvatuksen sosionomi ja sosiaalipedagogiikka	11
3 TUEN TARPEET JA TASOT	12
3.1 Lasten ja perheiden tuen tarpeet	12
3.2 Kolmiportainen tuki varhaiskasvatuksessa	13
3.3 Tuen tarpeet ja niihin vastaaminen	16
4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	19
5 TYÖELÄMÄKUMPPANI JA KYSELYN TOTEUTUS	20
5.1 Työelämäkumppani ja kohderyhmä	20
5.2 Aineiston keruu ja analysointi	21
6 TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	26
6.1 Perheille tarjottavan tuen ja ohjauksen toteutuminen	26
6.2 Huoltajien ja henkilöstön kaipaama tuki ja tieto	28
6.3 Lapsen yksilöllinen tuki varhaiskasvatuksessa	31
6.4 Varhaiskasvatuksen kuraattori ja psykologi sekä huoltajien palaute ...	33
6.5 Johtopäätökset	34
6.6 Esite palveluohjauksen tueksi	37
7 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	38
8 POHDINTA	41
LÄHTEET	45
LIITE 1. Saatekirje	50
LIITE 2. Kyselylomake	51

LIITE 3. Esite	59
----------------------	----

1 JOHDANTO

Suomessa varhaiskasvatuksen koetaan olevan laadukasta ja arvostettua verrattuna esimerkiksi muihin Euroopan valtioihin, joiden varhaiskasvatukselle ei välttämättä ole säädetty minkäänlaisia ohjaavia arvoja, saati lakeja. Suomessa varhaiskasvatuksen laadun määrittelee varhaiskasvatuslaki sekä opetushallituksen laatimat varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Varhaiskasvatuspalveluita käyttää liki 90 prosenttia 3–5-vuotiaista lapsista perheineen ja enenemissä määrin tänä päivänä varhaiskasvatuksen taival alkaa perheissä jo lapsen ollessa alle kolmevuotias (Tilastokeskus, 2023). Näin ollen varhaiskasvatus on merkittävässä roolissa suomalaisten lapsiperheiden jokapäiväisessä arjessa. Varhaiskasvatuksella tavoitetaan suurin osa suomalaisista lapsiperheistä. Se on myös keskiössä silloin, kun aletaan miettiä lapsen taikka perheiden mahdollisia tuen tarpeita sekä keinoja tuen toteutumiseen, liittyvät ne sitten lapsen oppimiseen, vuorovaikutukseen, perheen elämäntilanteeseen tai jokapäiväiseen arjesta selviämiseen. Varhaiskasvatukseen on määritelty yhdeksi varhaiskasvatuksen tavoitteeksikin tunnistaa lapsen yksilölliset tuen tarpeet sekä järjestää tarkoituksenmukaista tukea tarvittaessa monialaista verkostoa hyödyntäen (L 540/2018).

Vielä tänä päivänä varhaiskasvatuksessa työskentelee pääasiassa varhaiskasvatuksen opettajia sekä lastenhoitajia. Osalla opettajista voi olla sosionomin koulutus, jolla on saanut kelpoisuuden varhaiskasvatuksen opettajaksi, jos opinnot on aloittanut ennen syyskuuta 2019. Tulevaisuuden varhaiskasvatuksen sosionomeilla ei enää ole opettajan kelpoisuutta, vaan heidän työnkuvansa keskittyy vahvasti sosiaalipedagogiikkaan ja lasten sekä perheiden tukemiseen. Tavoitteena on, että vuodesta 2030 alkaen päiväkodin henkilöstöstä kahdella kolmasosalla tulee olla korkeakoulututkinto eli varhaiskasvatuksen opettajan tai varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuus (L 540/2018). Tulevaisuudessa varhaiskasvatuksen henkilöstö on nykyistä moniammatillisempaa, mikä tuo tiimeihin enemmän näkemyksiä ja osaamista. Moniammatillisuus parantaa mahdollisuuksia lasten ja perheiden tuen tarpeisiin vastaamiseen entisestään. Tälläkin hetkellä tukea tarvitsevia lapsia varhaiskasvatuksessa on lähes jokaisessa yksikössä. Viime vuosien pandemian ja uudistusten, kuten hyvinvointialueiden myötä, on lapsille

sekä lapsiperheille suunnattuja palveluita osin karsittu tai ne ovat vaihtuneet uudelle omistajalle. Tämä on saattanut kasvattaa asiakaskuntaa huomattavasti, mikä puolestaan vaikeuttaisi tuen piiriin pääsemistä, kun jonot kasvavat entisestään.

Opinnäytetyössä etsimme vastauksia siihen, millaisia tuen tarpeita lapsilla ja perheillä on nykypäivän varhaiskasvatuksessa sekä kuinka hyvin tarpeisiin on osattu vastata. Osataanko varhaiskasvatuksessa ohjata perheitä tarvittavien tukipalveluiden piiriin? Osa meistä valmistuu varhaiskasvatuksen sosionomeiksi, jolloin työnkuvan keskiössä on perheiden tukeminen ja heidän kanssaan tehtävä yhteistyö. Tästä syystä selvitämme nykyajan tuen tarpeita varhaiskasvatuksessa. Tutkimme aihetta sekä perheiden että työntekijöiden näkökulmasta. Yhteistyötahoksemme saimme Jyväskylässä toimivan yksityisen Elämispäiväkoti Kuusenkärkkäät. Digitalisaation myötä ja hyvinvointialueille siirtymisen jälkeen monet lapsiperheiden palvelut ovat kokeneet muutoksia, ja yhteistyötahomme henkilökunta toivoikin opastusta perheiden palveluohjaukseen. Kyselyn vastausten pohjalta koostimme yhteistyötahollemme esitteen (Liite 3) varhaiskasvatuksessa toteutettavan palveluohjauksen tueksi. Kyselyn toteutimme syksyllä 2023.

2 VARHAISKASVATUS PERHEIDEN TUKENA

2.1 Varhaiskasvatus ja kasvatusyhteistyö huoltajien kanssa

Varhaiskasvatus on pääasiassa alle kouluikäisille lapsille tarkoitettu palvelu. Se on osa Opetus- ja kulttuuriministeriön alaisia kasvatus- ja koulutuspalveluja, mutta järjestämisvastuu kuuluu kunnille. Kunnat päättävät, miten lainmukaiset varhaiskasvatuspalvelut sekä perheille ja lapsille suunnatut muut palvelut toteutetaan (Eerola ym., 2022, s. 31). Pihlaja ja Viitala (2022, s. 22) määrittelevät varhaiskasvatuksen omaksi tieteenalaksi sekä pedagogisena toimintana, kun taas Eerola-Pennanen ym. (2022, s. 21) kuvaavat aihetta myös käytännön toimintana. Varhaiskasvatus on siis varsin moniulotteinen käsite, joka pitää sisällään niin palvelut ja teorian kuin kasvatuksen, hoidon, huolenpidon, opetuksen ja ohjaamisenkin.

Varhaiskasvatuslaki (L 540/2018) määrittää lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen sekä varhaiskasvatuksen järjestämisestä ja tuottamisesta. Muita varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavia velvoittavia asiakirjoja ovat varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Varhaiskasvatus on tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa, jonka tavoitteena on lapsen kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin edistäminen yhteistyössä lapsen huoltajien kanssa (L 540/2018, 3. §).

Lapsen tärkeimpiä kasvattajia ovat huoltajat, ja varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea ja rohkaista heitä tehtävässään (European Commission, 2021, s. 88). Huoltajalla tarkoitetaan vanhempaa tai muuta henkilöä, joka hoitaa ja kasvattaa lasta sekä päättää lasta koskevista asioista (Terveystieteiden tutkimuskeskus, 2023). Käytämme opinnäytetyössämme käsitettä huoltaja vanhempikäsitteen sijaan selkeyden vuoksi sekä siksi, ettei lapsen vanhempana olemisen takaa lapsen huoltajuutta. Lapsen vanhemmuus- ja huoltajuuskäsitteet tuleekin erottaa toisistaan, sillä huoltaja päättää lapseen liittyvistä asioista, mitä oikeutta vanhemmuuteen ei liity (Kati Saastamoinen, juristi, henkilökohtainen tiedonanto 8.2.2024).

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus, 2023, s. 35) painoteetaan lapsen huoltajien kanssa tehtävän kasvatusyhteistyön merkitystä. Luottamuksen rakentaminen, molemminpuolinen kunnioitus ja tasa-arvoinen vuorovaikutus ovat kasvatusyhteistyön perusta. Näiden elementtien rakentuminen edellyttää varhaiskasvatuksen henkilöstöltä aktiivista hakeutumista yhteistyöhön ja kasvatusyhteistyösuhteen ylläpitämistä. Huoltajien kanssa keskustellaan kasvatukseen liittyvistä arvoista, tavoitteista ja vastuista. Tärkeää on huomioida perheiden moninaisuus ja lasten yksilölliset tarpeet. Huoltajat pitävätkin olennaisena asiana lapsen yksilöllistä huomioimista ja hyvinvoinnista huolehtimista varhaiskasvatuksessa. Lisäksi kasvatusyhteistyössä tulee huomioida huoltajuuteen ja vanhemmuuteen liittyvät kysymykset. Tarvittaessa käytetään tulkkia, jotta yhteinen ymmärrys saadaan muodostettua. Kasvatusyhteistyöhön kuuluu myös huoltajien ohjaus ja neuvonta lapsen edun ja tarpeiden mukaisten varhaiskasvatuspalveluiden valinnassa. Subjektiiivinen varhaiskasvatusoikeus oikeuttaa lapsen tarpeiden ja edun mukaisen toimintamuodon ja varhaiskasvatuksen määrän valintaan. (Opetushallitus, 2023, s. 14, s. 18, s. 35–36; Kivimäki ym., 2023).

Kasvatusyhteistyön toteutumiseksi on merkitystä, kuinka lapsi ja huoltajat varhaiskasvatuksessa kohdataan. Arvostava ja avoin vuorovaikutus edistävät luottamuksellisen suhteen rakentumista. Kasvatusyhteistyössä onnistuminen vaatii varhaiskasvatuksen henkilöstöltä monipuolista osaamista ja valmiuksia sekä perheiden kasvatuskäytännöiden tuntemusta. Aina perheiden arvot ja näkemykset eivät osu yksiin varhaiskasvattajan omien kanssa ja huoltajien toiminta saattaa jopa epäilyttää. Epäily ja syyllistäminen kuitenkin heikentävät perheiden luottamusta varhaiskasvatuksen henkilöstöä kohtaan, joten kasvatusyhteistyön onnistumiseksi henkilöstön onkin ehdottoman tärkeää tarkastella suhtautumistaan perheiden erilaisiin arvoihin, asenteisiin, huolenaiheisiin ja tuen tarpeisiin liittyen. Tärkeää on myös kunnioittaa huoltajien tuntemusta omasta lapsestaan. Syyllistämisen sijaan pyritään näkemään jokaisen perheen omat vahvuudet ja osaaminen. Vastavuoroinen kanssakäyminen sekä perheiden huomioiva, auttava ja osaava kohtaaminen henkilöstön toimesta lujittavat perheiden luottamusta varhaiskasvatusta kohtaan. (Kangas ym., 2021, s. 25–26, s. 101–103.)

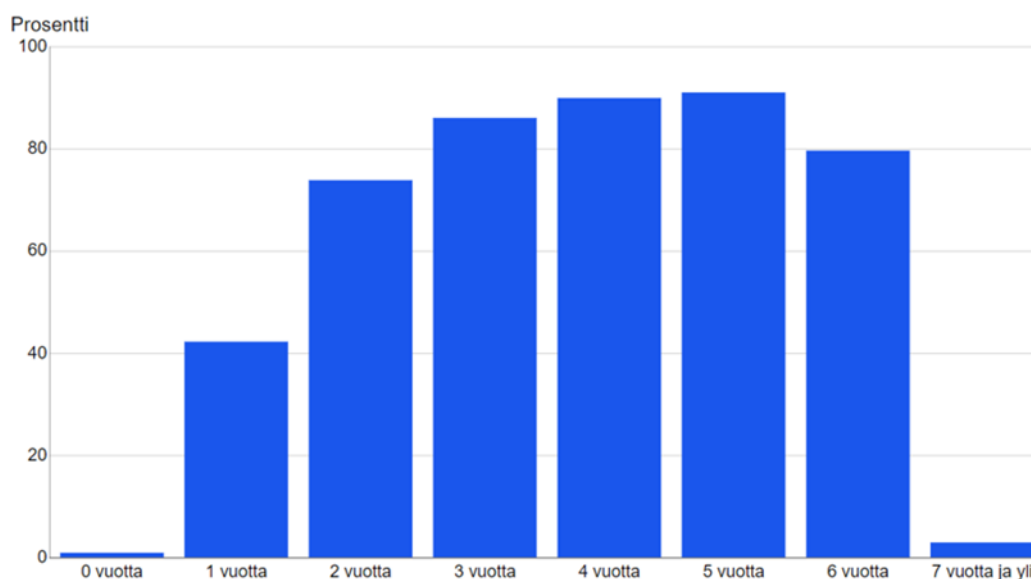
Varhaiskasvatustalaki (L 540/2018, 3. §) määrittää yhdeksi varhaiskasvatustoiminnan tavoitteeksi lapsen yksilöllisen tuen tarpeen tunnistamisen ja tarkoituksenmukaisten tukitoimien järjestämisen varhaiskasvatukseen. Kasvatussyhteistyön merkitys korostuu lapsen tuen tarpeiden kohdalla. Luottamussuhde huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välillä helpottaa kasvatussyhteistyötä haastavissa tilanteissa ja huolen puheeksi otossa. Jotta tuki on oikea-aikaista ja riittävä, on kasvatussyhteistyössä jaettu tieto lapsesta tärkeää. Henkilöstön tulee olla heti yhteydessä huoltajaan lapsen kehitykseen tai hyvinvointiin liittyvän huolen herättyä. Huoltajalla on myös oikeus saada tietoa lapsen oikeudesta tukeen, tuen muodoista ja muista keskeisistä tuen tarjoamiseen liittyvistä seikoista. Sujuvassa yhteistyössä toteutettu tuki toimii kaikista parhaiten. Tarvittaessa lapsi voi saada tukea myös muista lapsi- ja perhepalveluista. (Opetushallitus, 2023, s. 36, s. 58–59.)

Monialainen yhteistyö on takaamassa varhaiskasvatuksen laatua. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus, 2023, s. 37) mukaan erityisesti huolen herätessä lapsen kehityksessä tai hyvinvoinnissa moniammatillisen yhteistyön merkitys korostuu. Myös lapsen tukea suunniteltaessa ja järjestettäessä tiivis yhteistyö on tarpeen. Yhteistyötahoja ovat lastenneuvola ja lastensuojelu sekä muut terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden toimijat. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tekemät havainnot ja antama arvio ovat tärkeä osa moniammatillisessa lapsen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemisessa sekä tuen tarpeiden varhaisessa tunnistamisessa. Varhaiskasvatuksen henkilöstöä velvoittavat myös säännökset sosiaalipalveluihin ohjaamisesta ja lastensuojeluilmoituksen tekemisestä. Lasten ja perheiden hyvinvoinnin tukemista ja lastensuojelua pyritään siirtämään korjaavista palveluista ennalta ehkäiseviin palveluihin. (Opetushallitus, 2023, s. 17, s. 37.)

2.2 Varhaiskasvatuksen rooli ja merkitys

Vuonna 2022 varhaiskasvatukseen osallistui 234 300 lasta. Suomessa asuvista alle 3-vuotiaista lapsista 40 prosenttia ja 3–5-vuotiaista jopa 89 prosenttia osallistui varhaiskasvatukseen päiväkodissa tai perhepäivähoidossa. (Tilastokeskus,

2023.) Kuvio 1 ilmenee, että 5-vuotiaat osallistuvat varhaiskasvatukseen eniten. 4- ja 3-vuotiaiden osalta osallistumisprosentti oli hieman pienempi, mutta yli 80 prosenttia heilläkin. Varhaiskasvatus on lapsen oikeus, mutta huoltajat saavat päättää lapsen osallistumisesta varhaiskasvatukseen. Suomi jää kuitenkin jälkeen EU:n vuonna 2014 asettamasta varhaiskasvatuksen osallistumistavoitteesta, joka on 94 prosenttia yli nelivuotiaista. Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrä on silti lisääntynyt 2010-luvulla. (Eerola ym., 2022, s. 27–28; Karila ym., 2022 s. 39.)

Kuvio 1. Varhaiskasvatukseen osallistuneiden lasten osuus ikäluokittain 2022, % (Tilastokeskus, 2023)

Erilaisissa varhaiskasvatuspalveluissa kohdataan suuri osa pikkulapsiperheistä, koska varhaiskasvatus on keskeinen osa nykylasten elämää. Tästä syystä varhaiskasvatuksen merkitys lasten ja perheiden hyvinvoinnin edistämässä ja tukemisessä on keskeinen. Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuksen yhtenä tavoitteena on lapsen kasvun ja kehityksen turvaaminen sekä vanhemmuuden tukeminen. Samat asiat ovat myös ehkäisevän lastensuojelutyön lähtökohdina. Onko varhaiskasvatus siis ehkäisevää lastensuojelua? Kyllä on. Varhaiskasvatuksessa tehdään jatkuvaa ennalta ehkäisevää työtä tunnistamalla lapsen kasvuun, kehitykseen tai oppimiseen liittyviä tuen tarpeita sekä turvaamalla lapselle hänen haasteisiinsa tarvitsema tuki. Jokainen lapsi tarvitsee kannustusta,

tukea ja ohjausta kehitykseensä ja oppimiseensa, ja jokaiselle lapselle kuuluu oikeus tuen saamiseen. (Heinonen ym., 2016, s. 180–182.)

Laadukkaalla varhaiskasvatuksella lapset saavat taitoja ja valmiuksia, joiden avulla he voivat saavuttaa täydet mahdollisuudet tasavertaisina yhteiskunnan jäseninä. Vaikka lapsi on keskiössä varhaiskasvatuksessa, on tärkeää ymmärtää myös perheen merkitys lapsen hyvinvointiin. Päivittäiset kohtaamiset ja yhteistyö perheen kanssa synnyttävät luottamusta ja auttavat tunnistamaan mahdolliset muutokset perheen arjessa. Tästä syystä varhaiskasvatuksen rooli tuen tarpeen tunnistajana ja turvaajana on keskeinen. Jotta paras mahdollinen tuki perheille toteutuu, tulee yhteistyötä tehdä perheen lisäksi esimerkiksi neuvolan ja muiden lapsi- ja perhepalveluiden kanssa. Varhaiskasvatus itsessään toimii myös yhtenä keskeisenä avohuollon tukitoimena. Sen avulla voidaan esimerkiksi tasata lasten erilaisia lähtökohtia ja kehityksen sekä oppimisen edellytyksiä. (Heinonen ym., 2016, s. 180–182.)

Palveluohjaus on monisäikeinen käsite, eikä sille ole olemassa yhtä ainoaa määritelmää. Palveluohjaukseen perustuvia työotteita on kolmea eri tasoa. Näistä kevyin on neuvonta ja ohjaus. Seuraava taso on palveluohjauksellinen työote, jossa asiakkaan tarvitsemat palvelut koordinoidaan. Mikäli nämä palveluohjauksen tasot eivät ole riittäviä, voidaan asiakasta tukea yksilökohtaisella palveluohjauksella. Yksilökohtainen palveluohjaus voi olla monipuolista tukea, asiakkaan rinnalla kulkemista ja tarvittaessa puolestapuhujana toimimista. Vaikka työotteet on jaoteltu kolmeen tasoon intensiteetin mukaan, voidaan palveluohjausta räätälöidä ja toteuttaa asiakkaan tarpeiden mukaisessa muodossa sekoittaen erilaisia työotteita. (Hänninen, 2007, s. 14.)

Palveluohjauksella voidaan tarkoittaa työtapaa, jossa suunnitelmallisesti toteutetaan palvelutarpeen arviointiin ja asiakassuunnitelmaan perustuvaa prosessi- maista työskentelyä tiiviissä yhteistyössä asiakkaan kanssa. Tässä työtavassa palveluohjaaja koordinoi erilaisia palveluita ja tukimuotoja yksilöllisesti ja kokonaisvaltaisesti asiakkaan tarpeiden mukaan. Palveluohjaus voi olla myös sosi- aali- ja terveysalan ammattilaisten muun työnsä ohessa toteuttamaa konsultoivaa ja neuvovaa työtettä, sekä lyhytkestoista ohjausta ja neuvontaa ilman erillistä

suunnitelmaa. (Ristolainen ym., 2020, s. 247.) Varhaiskasvatuksessa ei varsinaisia palveluohjaajia työskentele, mutta henkilökunta voi käyttää palveluohjauksellista työtettä lasten ja perheiden kanssa työskennellessään. Opinnäytetyössä palveluohjauksella tarkoitamme nimenomaan ilman asiakassuunnitelmaa toteutettavaa matalankynnyksen ohjausta ja neuvontaa varhaiskasvatuksen henkilökunnan toimesta.

2.3 Varhaiskasvatuksen sosionomi ja sosiaalipedagogiikka

Jotta lapsia ja lapsiperheitä voitaisiin tukea ja ohjata laadukkaasti ja kokonaisvaltaisesti, tarvitaan vahvaa sosiaalipedagogista osaamista. Nivala ja Rönkkö (2021, s. 131) toteavat sosiaalipedagogiikan kehystävän koko sosionomiopintoja. Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävän kuva on uusi ja osittain vielä muotoutumassa. Työn kivijalkana on kuitenkin sosiaalipedagoginen orientaatio. Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry (Talentia, 2022, s. 16) selvittää varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvaa seuraavasti: varhaiskasvatuksen sosionomin tulee tunnistaa lapsen tuen ja hyvinvointia tukevien toimien tarpeet, tukea lapsen osallisuutta ja vuorovaikutusta sekä ehkäistä lapsen syrjäytymistä ja kiusaamista.

Lisäksi varhaiskasvatuksen sosionomin tulee arvioida lapsen ja perheen sosiaalisen tuen tarvetta, toimia vanhemmuuden tukemisen asiantuntijana sekä neuvoa ja tarvittaessa ohjata perheitä sosiaali- ja terveyspalveluiden piiriin. Varhaiskasvatuksen sosionomi vastaa myös monialaisen yhteistyön rakenteiden suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista sekä erilaisista elämäntilanteista tai kulttuuritaustoista tulevien perheiden osallisuudesta ja kuulluksi tulemisesta. (Talentia, 2022, s. 16.) Varhaiskasvatuksen sosiaalipedagogisessa työotteessa tärkeimpinä asioina nähdään lapsiperheiden osallisuuden tukeminen heidän tarpeidensa ja tavoitteidensa selvittämisessä, sekä valitut menetelmät, joilla toivottuun lopputulokseen yhdessä päästään (Tast, 2007, s. 18).

Sosiaalipedagogiikka on kasvatuksellinen oppiala, joka perustuu yhteiskuntatieteisiin. Oppialassa yhdistyy sosiaalinen ja pedagoginen ja sen ajatus on

sosiaalieettinen ja parempaan elämään pyrkivä. Sosiaalipedagogiikan tärkeimpänä tavoitteena on toteuttaa sosiaalista kasvatusta, jonka avulla ihminen kasvatetaan osaksi yhteiskuntaa ja opetetaan elämään toisten ihmisten kanssa. Sosiaalipedagogiikkaa ajatellen erityisessä asemassa ovat he, jotka ovat jollain tavoin syrjäytyneitä tai heidän sosioekonominen asemansa on normaalia alhaisempi. Tärkeimpänä tehtävänä onkin tukea juuri heidän yhteisöjään kokonaisvaltaisesti niin, että he kykenisivät ottamaan vastuuta itsestään ja ympäristöstään, jotta löytävät keinoja kehittää elämäänsä inhimillisemmäksi ja laadullisesti paremmaksi. (Kurki ym., 2006, s. 9.)

3 TUEN TARPEET JA TASOT

3.1 Lasten ja perheiden tuen tarpeet

Lasten ja perheiden tuen tarpeet voidaan jakaa kolmeen ryhmään: lapsiperheiden yleiset tuen tarpeet, lasta koskeva erityisen tuen tarve ja lapsen suojelun tarve. Nämä määrittävät sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukaisesti ja helpottavat tarkoituksenmukaisten tukimuotojen kartoittamista ja tarjoamista. Yleisiin tuen tarpeisiin kuuluvat muun muassa lasten hyvinvoinnin ja kehityksen turvaaminen sekä vanhempien jaksamisen ja hyvinvoinnin tukeminen. (Alatalo ym., 2019, s. 12.)

Yleisestä tuesta puhuttaessa haasteet ovat vielä varsin vähäiset, mutta tuen saaminen tällöin on kuitenkin tärkeää, jotta mahdolliset haasteet eivät kasvaisi tuen puuttumisen takia varsinaisiksi ongelmiksi. Ympäristöllä on voimakas merkitys haasteiden ilmenemiseen (Turja & Lipponen, 2022, s. 149–150). Esimerkiksi esikoulussa erityisen vilkkaan lapsen oppimiseen ja keskittymiseen vaikuttaa opetustilan sopivuuden ja rauhallisuuden lisäksi se, kuinka toiminnallista ja vaihtelevaa opetus on. Jos opetukseen liittyy pääosin paikallaan istumista ja kuuntelemista, voi lapsen vilkkaus näkyä voimakkaana levottomuutena ja kyvyttömyytenä

keskittyä. Näin ollen haasteet ilmenevät voimakkaampina kuin mitä toiminnallisuuteen painottavassa opetuksessa voisivat ilmetä.

Erytystä tukea tarvitaan tilanteessa, jossa lapsi itse vaarantaa omalla toiminnallaan kasvunsa ja terveytensä, sekä silloin, kun kasvuolosuhteet eivät ole riittävän hyvät turvaamaan lapsen kasvua ja hyvinvointia tai jopa vaarantavat nämä. Jos sosiaalihuoltolain mukaiset tukitoimet eivät ole riittävät tai niihin ei haluta tukeutua ja edellä mainitut kriteerit täyttyvät, kuvioon astuu mukaan lastensuojelu. Lastensuojelutarvetta arvioitaessa tarkastellaan erityisesti lapsen turvallisuuteen ja hyvinvointiin sekä vanhempien ja lähipiirin voimavaroihin liittyviä asioita sekä yhteistyön toimivuutta. (Alatalo ym., 2019, s. 12–13, s. 19.)

Ehkäisevän lastensuojelutyön eli varhaisen tuen tarkoitus on edistää ja pitää huolta lapsen kasvusta, kehityksestä ja hyvinvoinnista sekä tukea huoltajia. Varhaisen tuen tarkoitus on varmistaa, että jokainen lapsi on tasavertaisessa asemassa oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin suhteen muiden lasten kanssa. Lasten ja perheiden erilaisten haasteiden varhainen tunnistaminen ja tukeminen on lisäksi yhteiskunnalle kustannuksiltaan edullisempaa. Varhaista tukea saavalla lapsella tai perheellä ei ole lastensuojelun asiakkuutta. Jos lastensuojelun asiakkuus on, tuesta puhutaan avo-, sijais- tai jälkihuollon tukitoimena. Lasten ja perheiden ongelmien aikainen havaitseminen ja oikea-aikainen tuen tarjoaminen peruspalveluissa voi ennalta ehkäistä tulevia lastensuojelutapauksia. (Ehkäisevä lastensuojelu, 2023; European Commission, 2021, s. 64; Paavola ym., 2010, s. 3.)

3.2 Kolmiportainen tuki varhaiskasvatuksessa

Elokuussa 2022 varhaiskasvatuksessa on tullut voimaan tuen kolmiportainen malli, joka on jo aiemmin ollut käytössä perusopetuksessa. Varhaiskasvatusta laissa on säädetty, että jokaisella lapsella, joka varhaiskasvatukseen osallistuu, on oikeus saada yleistä tukea, mikäli hänen yksilöllinen kehityksensä, oppimiseensa tai hyvinvointinsa sitä edellyttää. Tukea on saatava välittömästi tarpeen ilmettyä ja niin kauan kuin tarve on. Tuen tulee olla joustavaa ja pitkällä

tähtäimellä suunniteltua. Mikäli yleinen tuki ei riitä, tulee tukea antaa tehostettuna yksilölliset tarpeet huomioiden. (L 540/2018 15. a §.; Pihlaja & Viitala, 2022, s. 35.)

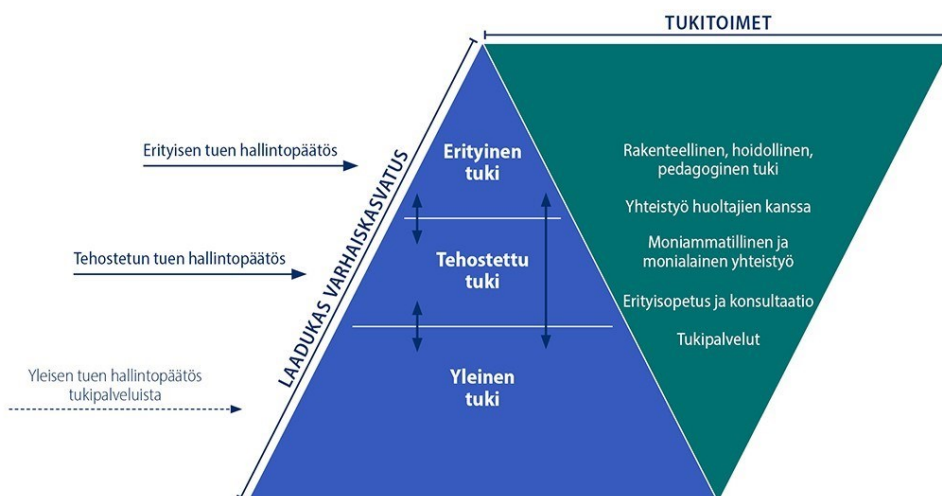
Tehostetusta tuesta päätetään varhaiskasvatuksen opettajan tai opettajien pedagogisen arvion perusteella. Tehostettu tuki sisältää useita eri tukimuotoja, kun taas yleisessä tuessa tuen muodot ovat yksittäisiä. Joskus tehostettu tukikaan ei riitä, erityisesti silloin, jos lapsella on jokin vamma, sairaus, kehityksen viivästyminen tai muu hänen kehitykseensä tai toimintakykynsä merkittävän alentavasti vaikuttava asia. Tässä tapauksessa lapsi tulee siirtää erityisen tuen piiriin, joka muodostuu useista pitkäaikaisista tukimuodoista, jotka ovat suunniteltu yksilöllisesti lapselle. Erityisen tuen päätös pohjautuu pedagogiseen selvitykseen. (L 540/2018 15. a §.; Pihlaja & Viitala, 2022, s. 35–36.)

Kaikki lapset ovat lähtökohtaisesti yleisen tuen portaalla, koska oikeus kasvuun, kehittymiseen ja oppimiseen tukeen kuuluu kaikille. Varhaiskasvatuksessa tuki arvioidaan, tukimuodot suunnitellaan sekä tuen toteuttaminen kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Yleinen tuki voi olla esimerkiksi siirtymätilanteissa, pukemisessa, kaverisuhteissa tai ruokailussa tarvittavaa tukea ja se voi olla hoidollista, pedagogista tai rakenteellista. Hoidollinen tuki kattaa lapsen hoivan, hoidon ja avustamisen arjen toiminnoissa. Pedagoginen tuki pitää sisällään ryhmän toimintaan liittyvät ratkaisut, kuten sopivat vuorovaikutustavat ja päivärytmin selkeyden. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, i.a.; Turja & Lipponen, 2022, s. 153.)

Rakenteellisesta tuesta puhuttaessa kyse on yleensä resursseista. Näitä ovat esimerkiksi ryhmien kokojen pienentäminen, henkilöstön määrän lisääminen ja kouluttaminen sekä päiväkodin esteettömyys. Yleistä tukea annetaan yksilöllisesti niin pitkään kuin tarve on ja se toteutetaan osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa, kun taas erityinen ja tehostettu tuki vaativat aina hallinnon päätöksen. Mikäli lapsi yleisessä tuessa tarvitsee esimerkiksi erityisopetusta tai tulkittamis- ja avustuspalveluja, tulee niistäkin tehdä hallinnon päätös. Mikään tukimuoto ei edellytä diagnoosia. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, i.a.; Turja & Lipponen, 2022, s. 153.)

Varhaiskasvatuksessa toteutettava tuki

Kuvio 2. Varhaiskasvatuksessa toteutettava tuki. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, i.a.)

Tuen tarpeista ja pedagogisista tukitoimista varhaiskasvatuksessa vastaa varhaiskasvatuksen opettaja sekä muut lapsen ryhmässä työskentelevät henkilöt, kuten sosionomit tai lastenhoitajat sekä varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Suunnittelu tukitoimista tehdään yhdessä lapsen huoltajien kanssa. Tarvittaessa tukitoimia arvioidaan monialaisessa yhteistyössä esimerkiksi lastensuojelun tai neuvolan henkilöstön taikka erilaisten terapeuttien kanssa. Varhaiskasvatuksen erityisopettajalla on oma roolinsa tuen kaikilla tasoilla. Hänen tehtävänsä on toimia henkilöstön rinnalla tuomalla varhaiskasvatukseen erityispedagogiikan asiantuntemusta ja osallistua lapsen tuen tarpeen arviointiin sekä tukitoimien suunnitteluun ja toteutukseen tarpeen vaatiessa. (Varhaiskasvatuksen opettajien liitto [VOL], 2022.)

Useinkaan päiväkodeissa ei ole omaa varhaiskasvatuksen erityisopettajaa, erityisryhmiä lukuun ottamatta, vaan opettaja toimii laaja-alaisena erityisopettajana isommalla alueella konsultoiden henkilöstöä ja tarvittaessa ottaen osaa henkilöstön rinnalla opetukseen ja varhaiskasvatussuunnitelma- eli vasukeskusteluihin. Päiväkodin erityisopettaja voi antaa myös pienryhmäopetusta tai toimia yhteisopettajana lapsiryhmässä, jolloin osa-aikainen erityisopetus toteutuu.

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja tekee myös tiivistä yhteistyötä perheiden kanssa ja ohjaa huoltajia kasvatustehtävissään. (VOL, 2022.)

Edellä mainittujen lisäksi tukea tarjoavat varhaiskasvatuksen moniammatilliseen tiimiin kuuluvat kuraattori ja psykologi, joiden määrä on kuitenkin tällä hetkellä Suomessa varsin vähäinen. Varhaiskasvatuksen kuraattorin ja psykologin työtä on perheiden kokonaisvaltaisen tukemisen lisäksi myös henkilöstölle annettava konsultointiapu (Ahonen, 2020). Varhaiskasvatusalan työntekijät ovat kokeneet varhaiskasvatuksen kuraattorille ja psykologille tarvetta, mutta monet huoltajat eivät tällaisista tuen mahdollisuuksista edes tiedä. Esimerkiksi Vierimaa (2020, s. 20) ja Ahonen (2020) toteavat varhaiskasvatuksen kuraattorien ja psykologien voisivan olla ratkaisuna perheiden kaipaaman lisätuen tarjontaan, ja psykologii-
ton entinen puheenjohtaja Ahtola (Puustinen, 2019) puolestaan hämmästelee, miksi varhaiskasvatuksessa ei ole lakisääteisiä psykologeja, vaikka peruskou-
lussa ja toisen asteen oppilaitoksissa on.

3.3 Tuen tarpeet ja niihin vastaaminen

Tutkimusaineistoa valitusta aiheesta löytyy kiitettävästi. Valikoimme muutamia tutkimustuloksia opinnäytetyöhömme tutkimusten tuoreuden ja teemojen osu-
vuuden mukaan. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (Vuorenmaa, 2019) kartoittaa säännöllisesti lasten ja perheiden hyvinvointia kansallisen kyselytutkimuksen avulla. Varhaiskasvatusikäisten lasten ja perheidensä hyvinvointia on kartoitettu viimeksi vuonna 2018. Nelivuotiaiden lasten vanhemmille ja neuvolan terveyden-
hoitajille suunnatun kyselyn tulosten mukaan suurin osa lapsista ja perheistä voi hyvin. Tästä huolimatta kuormittavia tekijöitä ja tuen tarpeitakin löytyy. Lähes puolet vanhemmista oli kokenut haasteita jaksamisessa. Yleisin vanhempien jak-
samiseen liittyvä haaste oli työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen. Masennus-
oireilua viimeisen vuoden aikana oli kokenut joka viides vanhempi. Jaksamisen haasteet ja masennusoireilu olivat yleisempiä yhden vanhemman perheessä. Lapsen hyvinvoinnin kannalta yleisimmiksi kuormitusta aiheuttaviksi tekijöiksi vanhemmat mainitsivat suuret elämänmuutokset sekä kiusaamisen. (Vuoren-
maa, 2019, s. 1–7.)

Tutkimuksen mukaan suurin osa vanhemmista toivoo tukea lapsiperhepalveluissa työskenteleviltä ammattilaisilta, mutta kaikki eivät tuen tarvetta tuo esiin. Nelivuotiaiden lasten vanhemmista tuen tarpeet jättävät useimmiten ilmaisematta he, joilla on erinäisiä haasteita omassa hyvinvoinnissa ja jaksamisessa, kuten esimerkiksi masentuneisuutta, yksinäisyyden kokemuksia ja henkistä kuormittuneisuutta. Nelivuotiaiden vanhemmat kaipaavat tukea sekä lapsen kasvatukseen että omaan jaksamiseen. Eniten tuen tarpeita ilmeni lapsen kasvuun ja kehitykseen sekä käyttäytymiseen ja tunne-elämään liittyen. Lapseen liittyvät tuen tarpeet tuotiin esille useammin kuin vanhemmuuteen tai parisuhteeseen liittyvät tuen tarpeet. (Vuorenmaa, 2019, s. 8.)

Varhaiskasvatuksesta lähetetään vanhempien luvalla lastenneuvolaan arvio lapsen selviytymisestä ja hyvinvoinnista varhaiskasvatuksessa. Näissä arvioissa varhaiskasvatuksessa esiin nousseet huolenaiheet nelivuotiaiden kohdalla liittyvät useimmiten sosiaalisiin taitoihin tai sosioemotionaalisiin taitoihin eli tunnetaitoihin. Varhaiskasvatuksessa työskentelevät arvioivat noin joka kolmanteen lapseen kohdistuvan vähintään yksi hänen hyvinvointiinsa liittyvä huolenaihe. Lastenneuvolan havaintojen mukaan perheiden yleisimmät tuen tarpeet puolestaan liittyvät vanhempien jaksamiseen ja lapsen iän mukaiseen kehitykseen. Lisätuen tarpeet korostuvat poikien kohdalla sekä kahdessa kodissa asuvien vanhempien perheissä. (Vuorenmaa, 2019, s. 4, s. 9–10.)

Korkkalan (2022, s. 29) tekemästä tutkielmasta ilmenee lisäresurssien, joilla tässä kontekstissa tarkoitetaan varhaiskasvatuksen opettajia, käyttämisen tehostavan lasten tuen tarpeisiin vastaamista ja lisäävän lasten osallisuutta varhaiskasvatuksessa. Lisäksi työntekijöiden kiireen tuntu ja tunteet riittämättömyydestä vähenivät lisäresurssien myötä (Korkkala, 2022, s. 29). Varhaiskasvatuksen rakenteellisilla asioilla, kuten opettajien koulutuksella, lapsiryhmien koolla ja pysyvyydellä sekä lasten ja henkilöstön välisellä suhdeluvulla on vaikutusta lasten tunnetaitojen kehittymiselle. Niin tunnetaitojen kehityksen kuin oppimisenkin tukemisen kannalta ympäristön ja siihen kuuluvien ihmisten merkitys korostuu. (Määttä ym., 2017, s. 15–16, s. 24.)

Salonen (2019) on puolestaan tutkinut, miten varhainen tuki näyttäytyy varhaiskasvatuksessa ja miten sitä pystytään toteuttamaan. Tutkielman mukaan varhainen tuki on merkittävässä roolissa sekä vanhemmuuden että lapsista huolehtimisen, havainnoinnin, turvan ja sosiaalisten taitojen tukemisessa varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen työntekijöiden näkökulmasta haasteena näyttäytyivät suurten ryhmäkokojen sekä resurssipulan aiheuttama kyvyttömyys antaa varhaista tukea toivotulla tavalla. Lisäksi puutteet yhteistyössä sekä riittämätön tiedonsaanti vaikeuttavat työtä varhaisen puuttumisen kontekstissa. Varhaiskasvatustajien työtä tukevinä asioina esiintyivät henkilöstön kokemana luottamuksellinen yhteistyö lasten huoltajien kanssa sekä pienryhmätyöskentely. (Salonen, 2019.)

Mannerheimin lastensuojeluliiton Vanhempainpuhelin, chat ja Vanhempainnetti ovat ennaltaehkäisevän lastensuojelutyön muotoja, jotka perustuvat vertaistukeen. Vuosittain Mannerheimin lastensuojeluliitto julkaisee vuosiraportin, josta käy ilmi vanhempien itsensä ilmaisemat yhteydenottojen huolenaiheet. Vuoden 2022 raportin mukaan pienten lasten vanhempien yleisimmät huolenaiheet liittyvät lasten kehitysvaiheisiin, kouluun tai varhaiskasvatukseen, ihmissuhteisiin sekä kohtaamisiin ammattilaisten kanssa. Isompien lasten kanssa huolta herättivät lisäksi arjen haasteet sekä psyykinen terveys. Alle kouluikäisten lasten kehitysvaiheisiin liittyvät yhteydenotot koskivat yleensä temperamenttia ja rajojen asettamista tahtoikäiselle lapselle. Lisäksi kysyttiin lapsen iän vaikutuksesta nukkumiseen, syömiseen ja arjen muuhun toimintaan. (Laine-Hatami & Weckström, 2022, s. 2, s. 7–9.)

Varhaiskasvatukseen liittyvät kysymykset koskivat enimmäkseen opiskelutaitoja tai haastavia suhteita varhaiskasvatuksen henkilökuntaan. Myös muiden ammattilaisten, kuten neuvolan tai lastensuojelun työntekijöiden, kanssa tapahtuvissa kohtaamisissa oli koettu haasteita. Yleensä haasteet johtuivat siitä, ettei perhe ollut kokenut tulleen kohdatuksi toivotulla tavalla ja kaivattiin neuvoja kanssakäymiseen. Lisäksi huolta herättivät ihmissuhteet ja erityisesti vanhempien väliset ristiriidat, eri näkemykset kasvatuksesta tai kohdattu ero. Huolissaan oltiin myös oman lapsen hyvinvoinnista toisen huoltajan luona eron jälkeen tai uusperheen vaikutuksesta lapseen. Lasten vertais- ja kaverisuhteet ja erityisesti niiden

puute tai niissä koetut haasteet olivat ihmissuhteisiin liittyvinä huolenaiheina. (Laine-Hatami & Weckström, 2022, s. 5., s. 8–10.)

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Tutkimuspainotteisen opinnäytetyömme tarkoituksena oli etsiä vastauksia tutkimuskysymyksiin:

1. Millä tavalla varhaiskasvatuksen henkilöstö on pystynyt vastaamaan lasten ja perheiden tuen tarpeisiin?
2. Millaisia tuen tarpeita lapsilla ja perheillä on ollut?

Tarkastelimme aihetta sekä perheiden että työntekijöiden näkökulmasta toteuttamalla kyselyn. Tavoitteenamme oli tuottaa tietoa kokemuksista tuen tarpeesta ja sen saatavuudesta yhteistyökumppanimme toimivalle päiväkodille, jotta henkilökunta voisi vastata tuen tarpeisiin entistä paremmin ja toteuttaa yhä laadukkaampaa varhaiskasvatusta. Vastauksista ilmenneen tarpeen pohjalta laadimme pienen esitteen, jonka tavoitteena on lisätä tietoa saatavilla olevista palveluista ja tuoda niitä näin lähemmäs kohderyhmäänsä. Huoltajien tulee voida etsiä ja löytää luotettavaa tietoa erilaisiin tarpeisiin sopivista palveluista helposti samasta paikasta (European Commission, 2021, s. 88). Se, että huoltajat tietävät itse, mistä ja miten eri palveluja voi tueksi saada, lisää osallisuuden ja toimijuuden kokemusta. Osallisuuden ja toimijuuden kokemukset taas lisäävät suoraan perheiden hyvinvointia.

Tulevina sosionomeina lasten ja perheiden tukeminen on ydinosiamme, joten aiheesta tehtyihin tutkimuksiin ja kehittämistöihin oli mielenkiintoista sekä hyödyllistä perehtyä. Työn tekemisen ohessa pystyimme myös kertaamaan ja kehittämään palveluohjauksen osaamistamme, jonka hallitseminen on tulevaisuudessa työssämme todella tärkeää. Tulevaisuudessa lapsia ja perheitä tukevia

palveluita pyritään siirtämään korjaavista palveluista ehkäiseviin. Kun tuki kohdennetaan oikein ja sitä tarjotaan riittävän aikaisessa vaiheessa, voidaan sillä edistää lapsen oppimista, kehitystä ja hyvinvointia (Opetushallitus, 2023, s. 54). Tästä syystä on hyvä, että tulevaisuudessa uusien varhaiskasvatuksen sosionomien määrää kasvatetaan lapsiryhmissä ja perheiden kanssa tehtävään työhön ja sen myötä varhaiseen puuttumiseen annetaan enemmän mahdollisuuksia. Oikea-aikaisella, lapsen yksilölliset tarpeet huomioivalla tuella voidaan myös ehkäistä lapsen ongelmien syntymistä, kasvamista ja monimuotoistumista (Opetushallitus, 2023, s. 54). Uusia tukimuotoja ja palveluita syntyy jatkuvasti, eivätkä varhaiskasvatuksen työntekijätkään aina tiedä, kuinka paljon ja millaisia palveluita on tarjolla. Etenkään nyt, kun Suomessa on siirrytty uusille hyvinvointialueille. Yhteistyötahomme henkilökunta toivoikin opastusta paikalliseen palveluohjaukseen.

5 TYÖELÄMÄKUMPPANI JA KYSELYN TOTEUTUS

5.1 Työelämäkumppani ja kohderyhmä

Opinnäytetyömme yhteistyökumppani on Jyväskylässä sijaitseva Elämispäiväkoti Kuusenkärkkäät. Ajatus yhteistyöstä lähti kyseisen päiväkodin varhaiskasvatuksen opettajalta, joka ehdotti, että tekisimme opinnäytetyönämme heille jonkin projektin. Innostuimme ajatuksesta, kun halukkuus yhteistyöhön ilmaistiin oman toimisesta ja yllättäen. Päiväkoti on 64-paikkainen ja siellä tarjotaan 1–6-vuotiaille lapsille varhaiskasvatusta viidessä eri lapsiryhmässä. Kotisivuillaan (Elämispäiväkoti Kuusenkärkkäät, i.a.) päiväkotiki kertoo jokaisen lapsen erityisyyden ja siihen liittyvien yksilöllisten piirteiden huomioimisen ohjaavaksi arvokseen ja pedagogiseksi näkemykseksi. Myös perheiden kanssa tehtävä yhteistyö on päiväkodille tärkeä arvo ja vanhemmat otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Yhteyshenkilömme päiväkodilta (henkilökohtainen tiedonanto 15.08.2023) kertoi huoltajien kanssa jaetun kasvatuskumppanuuden olevan heidän varhaiskasvatuksensa perusta. Ihanteellisinta lapsen kannalta olisi johdonmukainen kasvatusta sekä samat tutut ja turvalliset perushoidon rutiinit kotona ja päiväkodissa. Kasvatuskumppanuus lähtee luottamussuhteen rakentamisesta ja säilyttämisestä huoltajiin. Päivittäisissä tuonti- ja hakutilanteissa huoltajien kanssa vaihdetaan lapsen kuulumisia puolin ja toisin. Säännöllisesti käytävät lapsen yksilölliset vasukeskustelut puolestaan ovat tilanteita, jolloin yhdessä huoltajien kanssa ehditään rauhassa ajan kanssa paneutua lapsen ja perheen asioihin. Tällöin huoltajilla on mahdollisuus ilmaista huolensa ja tyytyväisyytensä sekä toiveensa lapsensa yksilölliseen kasvatukseen ja ryhmän pedagogiseen toimintaan. Varhaiskasvattajalle vasukeskustelu on tilaisuus kuulla lapsen ja perheen kuulumisia sensitiivisesti samalla lapsen ja perheen hyvinvointia tarkkaillen ja seuraillen, sillä perheen kuulumiset vaikuttavat aina myös lapsen hyvinvointiin.

Kyselymme kohderyhmänä olivat kaikki Elämispäiväkoti Kuusenkärkkäiden kasvatustuessa olevat henkilökunnan jäsenet sekä lasten huoltajat. Syksyllä 2023 kyselyä tehdessämme kasvatustuessa olevia henkilökunnan jäseniä oli 13 ja 64-paikkaisessa päiväkodissa huoltajia oli noin 120. Varhaiskasvattajien osalta emme eritelleet eri ammattiryhmiä, vaan sama kysely meni kaikille. Myöskään perheiden osalta emme rajanneet vastausmahdollisuuksia koskemaan esimerkiksi vain yhtä huoltajaa kustakin perheestä, vaan kaikki halukkaat huoltajat pystyivät vastaamaan.

5.2 Aineiston keruu ja analysointi

Keväällä 2023 pidimme päiväkodin henkilökunnan kanssa Teams-palaverin, jossa esittelimme ideamme perheiden tuen tarpeiden ja niihin vastaamisen kartoittamisesta, sekä vastausten perusteella pienen esitteen toteuttamisesta päiväkodille varhaisen tuen ja palveluohjauksen tueksi. Yhteistyökumppani hyväksyi idean ja sovimme kyselyn toteutuksen ajankohdaksi syksyn 2023. Koska tarkoituksenamme oli kartoittaa huoltajien ja henkilökunnan näkemyksiä ja kokemuksia perheiden tuen tarpeista ja varhaiskasvatuksen tarjoamasta tuesta, valikoitui

tutkimusotteeksemme määrällinen ja osin laadullinen tutkimus. Aineistonkeruumenetelmänä käytimme Webropol-työkalulla luotua verkkokyselylomaketta.

Määrälliset tutkimukset pyrkivät selittämään vastausten avulla tutkittavaa asiaa, kun taas laadulliset tutkimukset tavoittelevat tutkimustulosten ymmärtämisen kautta johtopäätösten tekoa. Määrällisessä tutkimuksessa on olennaista tutkittavan ilmiön vahva tuntemus ennen tutkimuksen empiiristä osioita, sopivien menetelmien valinta tutkimuskohteen mukaisesti sekä tutkimuksen teoriapohjan ja tutkimustulosten linkittyminen toisiinsa. Tutkimuskysymykset laaditaan ilmiön ymmärryksen ja aiemman teoreettisen tiedon pohjalta. Kysymysten huolellinen suunnittelu ja muotoilu ovat ratkaisevassa asemassa kyselyn onnistumisen kannalta. (Kananen, 2015, s. 73; Opinkirjo, i.a.; Vehkalahti, 2014, s. 20.) Keväällä 2023 aloitimme opinnäytetyön perehtyen aiheesta tehtyihin aiempiin tutkimuksiin, sekä rakentaen viitekehystä yleisistä perheiden tuen tarpeista ja varhaiskasvatuksen roolista perheiden tukemisessa.

Kysely on kustannuksiltaan edullinen keino kerätä laajalta joukolta vastauksia. Etuja ovat myös aineiston keruun nopeus ja helppous sekä tutkimustilanteen objektiivisuus ja anonyymisyys. Kyselyn mahdollisia haasteita puolestaan ovat alhainen vastausprosentti ja mahdolliset virheet kysymyksissä. (Kananen, 2015, s. 202.) Ennen kyselyn toteuttamista on tärkeä testata käytettävien käsitteiden ymmärrettävyys sekä väittämien/kysymysten muotoilu ja esittämisjärjestys (Pahkinen, 2012, s. 238–239). Aineistonkeruumenetelmäksi valitsimme kyselylomakkeen, sillä kohderyhmämme takia uskoimme verkossa täytettävän kyselyn olevan vastaajillemme helpoin ja vaivattomin. Huoltajien ei tarvitsisi huolehtia paperisia kyselylomakkeita edestakaisin päiväkodin ja kodin väliä, vaan he voisivat täyttää lomakkeen kotona.

Verkossa täytettävä kyselylomake oli myös anonyymiteetin kannalta luotettava, eikä huoltajien tarvitsisi miettiä, näkeekö päiväkodin henkilökunta heidän vastauksensa. Kyselylomakkeen (Liite 2) teimme Webropol-kyselytyökalulla. Teimme kyselylomakkeesta selain- ja mobiiliversiot, jotta vastaaminen olisi mahdollista tietokoneella, tabletilla ja älypuhelimella. Mahdollisimman korkean vastausprosentin toivossa päätimme arpoa vastanneiden vanhempien kesken

lahjakortin HopLop-sisäleikkipuistoon. Päiväkodin henkilökunnalle veimme herkukukorin kiitokseksi kyselyyn vastaamisesta. Virheiden tai mahdollisten virhetulokintojen välttämiseksi testasimme kyselyn kolmella testihenkilöllä ennen sen lähettämistä kohderyhmälle.

Kyselyllä aineistoa voidaan kerätä avoimilla tai strukturoiduilla kysymyksillä. Avoimiin kysymyksiin vastaaja voi kirjoittaa mitä tahansa, eikä valmiita vastausvaihtoehtoja ole. Avoimet kysymykset tarjoavat vastaajalle mahdollisuuden ilmaista asiansa haluamallaan tavalla. Avoimien kysymysten avulla voidaan myös saada tutkittavasta ilmiöstä tietoa, jota ei strukturoitujen kysymysten avulla saataisi. Avoimet kysymykset sopivat myös tilanteisiin, joissa valmiita vaihtoehtoja ei voida asettaa. Strukturoiduissa kysymyksissä puolestaan on valmiit vaihtoehdot, joista vastaaja valitsee hänelle parhaiten sopivan. Strukturoidut kysymykset voivat olla valintakysymyksiä, monivalintakysymyksiä tai asteikkokysymyksiä. Valintakysymyksissä valitaan yksi vaihtoehdoista ja monivalintakysymyksissä on mahdollista valita useampi sopiva vaihtoehto. Asteikkokysymyksissä on valinta-asteikko ja näitä käytetään useimmiten mielipiteen mittaamiseen. Yleisin käytetty asteikko on viisiportainen Likertin asteikko. Yksinään Likertin asteikko olisi riittämätön, sillä sen tulkintaan ei sovellu kuin pieni osa tilastollisista menetelmistä. (Kananen, 2015, s. 204, s. 230, s. 233–235; Vehkalahti, 2014, s. 25, s. 35.)

Kyselylomakkeen laatimisen aloitimme syksyllä 2023. Kyselylomakkeemme (Liite 2) sisälsi strukturoitujen kysymysten lisäksi myös avoimia kysymyksiä. Käytimme kyselyssämme molempia kysymystyyppejä mahdollisimman tarkan kuvan saamiseksi tutkittavasta ilmiöstä. Näin pyrimme varmistamaan kattavan ja monipuolisen tiedon saannin sekä vastaajien kuulluksi tulemisen. Strukturoituina kysymyksinä käytimme valintakysymyksiä, monivalintakysymyksiä ja Likertin asteikkoa neli- ja viisiportaisena. Jotta kyselyn välittäminen kohderyhmälle olisi mahdollisimman yksinkertaista, päädyimme tekemään yhden kyselylomakkeen. Lomakkeen alussa vastaaja valitsee olevansa huoltaja tai varhaiskasvattaja (Liite 2, kysymys 1), minkä jälkeen aukeavat kohdennetut kysymykset. Kysymykset 2–15 ovat huoltajille ja kysymykset 16–28 ovat henkilökunnan jäsenille.

Yleisiä perheiden tuen tarpeita on tutkittu Suomessa paljon. Käytimme aiempaa tutkimustietoa aiheesta kyselylomakkeen kysymysten lähtökohtana. Huoltajille suunnatuissa kysymyksissä käytimme aiemmissa tutkimuksissa esiin nousseita yleisimpiä perheiden huolenaiheita ja tuen tarpeita strukturoitujen kysymysten vastausvaihtoehtoina. Huoltajien kokemuksen mittaamiseen päiväkodilta saadun tuen ja ohjauksen riittävydestä käytimme kyselyssä Likertin asteikkoa viisiportaisena. Avoimien lisäkysymysten avulla pyrimme saamaan uutta ja laajempaa tietoa huoltajien kokemuksista. Huoltajien tuen tarpeita kartoitimme monivalintakysymyksellä.

Perheiden tukemisen ja palveluohjauksen lisäksi kysyimme huoltajilta varhaiskasvatyüksikössä heidän lapselleen tarjottavasta yksilöllisestä tuesta. Selvitimme tuen määrää viisiportaisella Likertin asteikolla ja tuen keinoista kysyimme avoimella kysymyksellä. Kartoitimme myös huoltajien tietämystä varhaiskasvatuksen kuraattorin ja psykologin toimenkuvista. Kysyimme, kokisivatko he oman lapsensa päiväkodissa tarvetta kuraattorin ja psykologin palveluille. Lopuksi tarjosimme avoimella kysymyksellä mahdollisuuden vapaamuotoisen palautteen tai toiveiden esittämiseksi päiväkodin henkilökunnalle. Varhaiskasvattajille suunnattujen kysymysten tausta-ajatuksena oli uuden varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuva, jota määrittelimme opinnäytetyömme aikaisemmassa vaiheessa. Halusimme kyselyllämme selvittää, kuinka hyvin nykyinen henkilöstö tunnistaa lasten ja perheiden tuen tarpeita, ovatko he joutuneet työssään ohjaamaan perheitä ulkopuolisen tuen piiriin ja osaavatko he tehdä niin, jos tarve on.

Ennen kyselyn lähettämistä kohderyhmälle haimme Kuusenjärkkäiden päiväkodin johtajalta tutkimuslupaa. Erillistä tutkimuslupaa ei kuitenkaan tarvittu, joten marraskuussa 2023 lähetimme kyselyn päiväkodin johtajalle sähköpostilla. Hän välitti kyselylomakkeen (Liite 2) henkilökunnalle ja huoltajille päiväkodin sähköpostin kautta. Päiväkodin johtaja kertoi, että he käyttävät sähköpostia yhteydenpitoon huoltajien kanssa, joten sähköposti oli luontevin kanava välittää kysely. Kysely lähetettiin kohderyhmälle 14.11.2023 ja vastausaikaa annettiin kaksi viikkoa. Viikon jälkeen vastauksia oli tullut melko vähän, joten pyysimme päiväkodin johtajaa lähettämään vielä muistutusviestin kyselystä.

Kyselymme kohderyhmään kuului 120 huoltajaa, joista 11 vastasi kyselyyn. Huoltajien osalta vastausprosentti oli hieman yli 9. Päiväkodin henkilökuntaan puolestaan kuului 13 kasvatusvastuullista henkilöä ja heistä 7 vastasi kyselyyn. Henkilökunnan osalta vastausprosentti oli lähes 54. Kyselystämme ei selvinnyt, mitä toimenkuvaa kyseiset henkilökunnan jäsenet edustavat, eikä sillä tulosten kannalta ole merkitystäkään. Strukturoitujen kysymysten osalta lähes kaikki vastaajat vastasivat kaikkiin kysymyksiin. Määrällistä aineistoa saimme 19:n kysymyksen verran. Avoimien kysymysten osalta kyselyn täyttöaste jäi huomattavasti pienemmäksi ja laadullista aineistoa saimme hieman alle sivun verran.

Esitarkastelussa silmäilimme vastausmateriaalia päällisin puolin varmistuaksemme kyselyn onnistumisesta ja havaitaksemme mahdolliset puutteet. Koska keräsimme tietoa verkkokyselyllä, tallentuivat vastaustiedot suoraan Webropolin tilasto-ohjelmaan, joka teki niistä automaattisesti vastausmääriin perustuvia taulukoita ja graafisia kuvioita. Aineiston sai siirrettyä myös Webropolin tilasto-ohjelmasta suoraan Excelliin, jossa vertailimme ja tulkitsimme tuloksia erilaisten kaavioiden avulla. Määrällinen aineistomme oli sen verran suppea, että analysoimme vastausmäärien jakautumisia kysymys kerrallaan. Analyysissä vertailimme myös huoltajien ja henkilöstön vastauksia yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia etsien. Kirjasimme Word-alustalle ylös taulukoista ja kaavioista tekemiämme havaintoja ja näiden pohjalta teimme johtopäätöksiä.

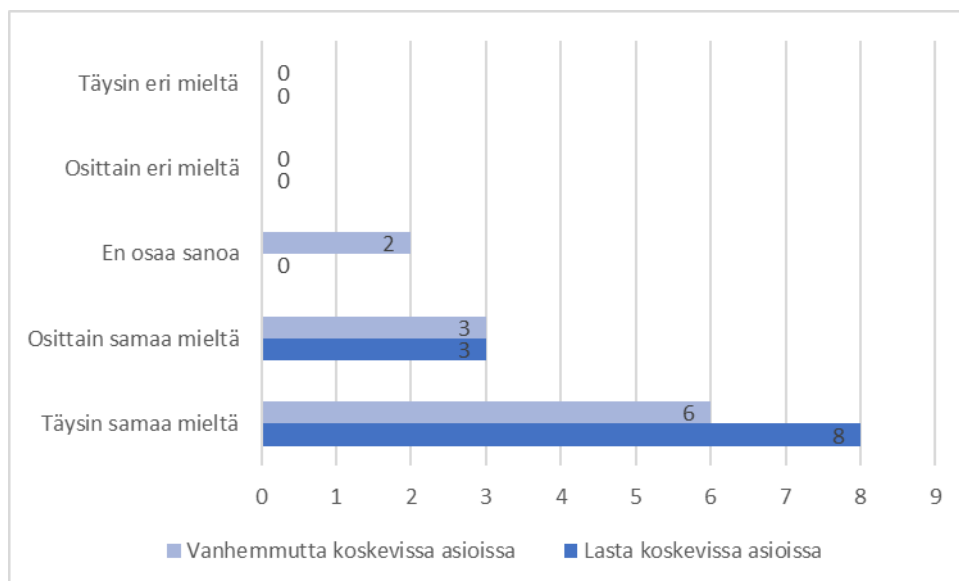
Laadullista aineistoa analysoitaessa huolellinen aineistoon perehtyminen on tärkeää. Aineistosta tehtyjä havaintoja voidaan jäsenellä itse aineistosta tai tutkimuksen teoreettisesta viitekehystä muodostettujen teemojen alle. Laadullista analyysiä voidaan tukea myös määrällisin menetelmin laskemalla kunkin teeman alaisten havaintojen lukumääriä. On kuitenkin hyvä muistaa, että yksittäisetkin vastaukset voivat olla merkittäviä. (Opinkirjo, i.a.) Kyselystämme saamamme laadullisen aineiston siirsimme Word-tiedostoon, jossa analysoimme sitä useita kertoja lukien, jäsenellen ja päätelmiä tehden. Laadullinen aineistomme koostui lähinnä lapsen yksilöllisen tuen keinoista ja huoltajien vapaasta palautteesta. Henkilöstön vastauksissa palveluohjausta koskevaan kysymykseen tuli kolme vastausta, sekä lisätiedon toiveista ja tarpeista koskevaan kysymykseen yksi avoin vastaus. Muihin avoimiin kysymyksiin ei juurikaan vastauksia tullut. Yksilöllisen

tuen keinoja jaottelimme eri teemojen alle ja analysoimme teemojen alaisten vastausten lukumääriä. Tämän jaottelun kautta teimme päätelmiä yleisimmistä tuen keinoista. Huoltajien vapaasta palautteesta saamamme aineiston analysoimme samalla tavalla. Jaoimme palautteita muutamien teemojen alle ja nostimme tuloksissa esiin eniten mainitut. Aineiston jäädessä melko pieneksi käsitelimme kuitenkin kaikki vastaukset ja huomioimme tuloksien tulkinnassa myös yksittäiset vastaukset.

6 TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Perheille tarjottavan tuen ja ohjauksen toteutuminen

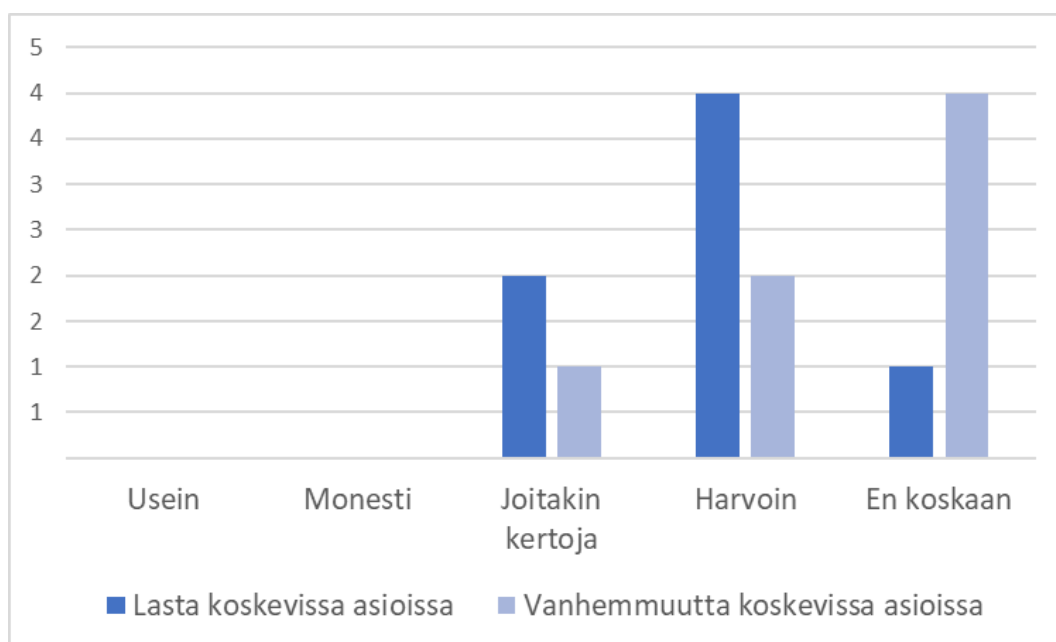
Kyselyn (Liite 2) tulosten mukaan huoltajat ovat tyytyväisiä päiväkodin henkilökunnalta saamaansa tuen ja ohjauksen riittävyyteen lastaan koskevissa asioissa. Kahdeksan huoltajaa on täysin samaa mieltä siitä, että ovat saaneet riittävästi tukea lastaan koskevissa asioissa (Kuvio 3). Myös vanhemmuutta koskevissa asioissa täysin samaa mieltä tuen riittävydestä oli hieman yli puolet vastaajista. Kaksi huoltajaa ei osannut ottaa kantaa vanhemmuuden tuen riittävyyteen. Kummankin kysymyksen osalta kolme huoltajaa oli vastannut olevansa osittain samaa mieltä (Kuvio 3), mutta lisätuentarpeita kartoittavaan avoimeen jatkokysymykseen ei tullut yhtään vastausta.

Kuvio 3. Huoltajien vastausten jakautuminen kysyttäessä kokemuksesta varhaiskasvatuksesta saamansa tuen ja ohjauksen riittävydestä

Huoltajilta kysyttiin myös, onko päiväkodin henkilökunta osannut tarvittaessa ohjata heitä ulkopuolisen avun piiriin. Tulosten perusteella ulkopuoliselle tuelle ei juurikaan ole ollut tarvetta. Vain yksi vastaaja kertoi, että tarvittaessa on osattu ohjata hakemaan ulkopuolista tukea. Avoimella jatkokysymyksellä selvisi, että ulkopuolisen tuen mahdollisuudesta on kerrottu, mutta sillä hetkellä tuelle ei ollut tarvetta.

Varhaiskasvattajille suunnattujen kysymysten alkuun kysyimme henkilökunnalta, ovatko he ohjanneet huoltajaa hakemaan varhaiskasvatuksen ulkopuolista apua lasta tai vanhemmuutta koskevissa asioissa. Tuloksista saimme selville, että lasta koskevissa asioissa ulkopuolista tukea on ohjattu hakemaan useammin kuin vanhemmuutta koskevissa asioissa (Kuvio 5). Vastaukset kuitenkin olivat molemmissa kysymyksissä vain tasolla ”joitakin kertoja” tai ”harvoin”. Vanhemmuutta koskevissa asioissa enemmistö, eli neljä vastaajaa seitsemästä kertoi, ettei koskaan ole ohjannut hakemaan ulkopuolista tukea.

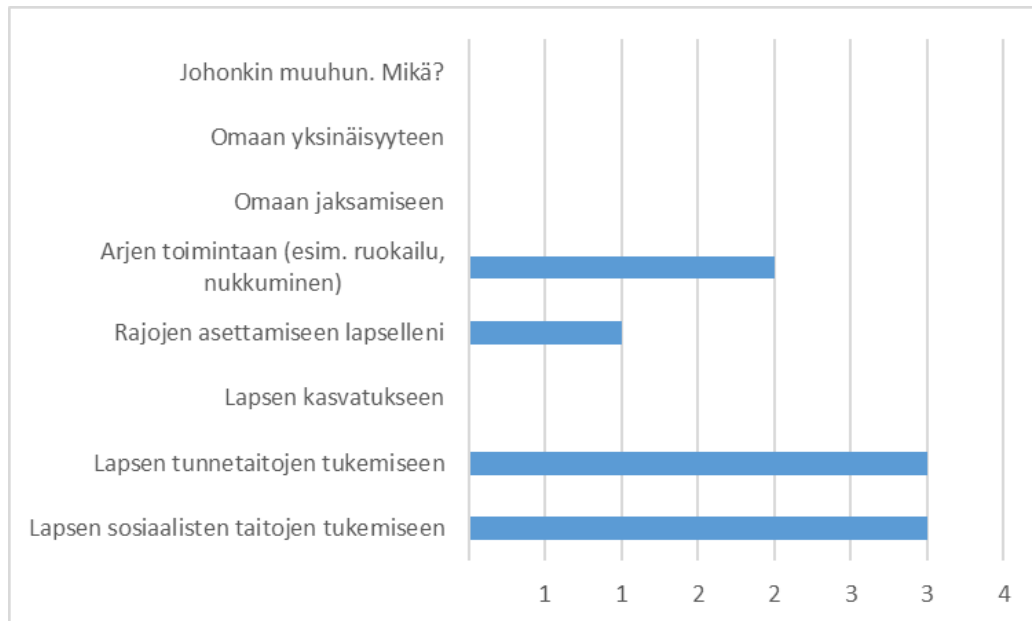

Kuvio 5. Henkilöstön vastausten jakautuminen kysyttäessä huoltajan ohjaamisesta ulkopuolisen tuen piiriin

Avoimesta kysymyksestä saimme selville muutaman tahon, joihin henkilökunta kertoi ohjanneensa huoltajia. Näitä tahoja olivat puheterapia, lastenlääkäri sekä perheneuvola. Puheterapia ja lääkäri olivat selkeitä lasta koskevia tuen tarpeita, perheneuvolaan puolestaan voidaan ohjata kohdattuaan haasteita niin lapsen kuin vanhemmuudenkin kanssa.

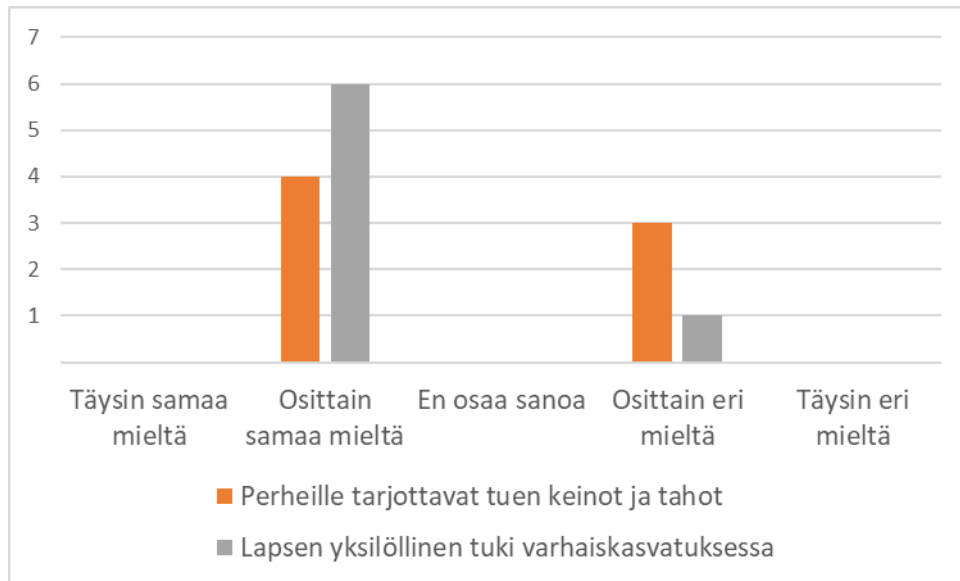
6.2 Huoltajien ja henkilöstön kaipaama tuki ja tieto

Selvitetyämme huoltajien kokemuksia saamansa tuen ja ohjauksen riittävästä halusimme tietää, millaista tukea tai tietoa he ovat vanhempana kaivaneet. Kyseessä oli monivalintakysymys, jossa vastaaja pystyi valitsemaan useamman eri vaihtoehdon. Kysymykseen vastasi seitsemän huoltajaa. Eniten tukea ja tietoa vastaajat ovat kaivaneet lapsen sosiaalisten taitojen sekä tunnetaitojen tukemiseen (Kuvio 6). Molemmat vastaukset oli valinnut kolme vastaajaa seitsemästä. Kaksi huoltajista oli kaivannut tukea ja tietoa arjen toiminnasta ja yksi rajojen asettamisesta lapselle. Lapsen kasvatukseen, omaan jaksamiseen tai yksinäisyyteen ei ole kaivattu tietoa tai tukea. Myöskään avoimella kysymyksellä kysytyjä muita tuen tarpeita ei tullut esiin.

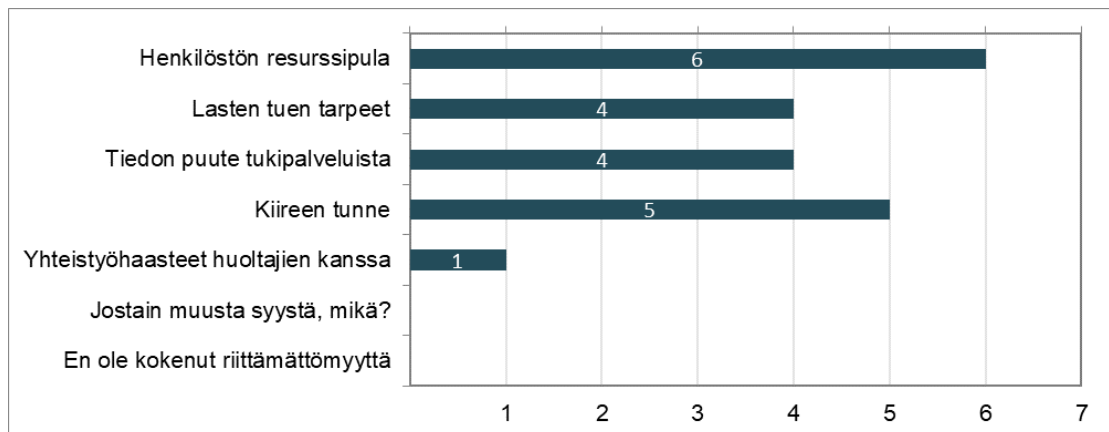
Kuvio 6. Huoltajien kaipaama tuki ja tieto, (vastausten lukumäärä)

Myös varhaiskasvattajilta kysyttiin kokevatko he omaavansa riittävästi tietoa lapselle ja perheille tarjottavista tuen keinoista ja tahoista. Saimme aika selkeän vastauksen siihen, että opinnäytetyöllemme on tarvetta. Hieman yli puolet vastaajista olivat osittain samaa mieltä siitä, että heillä on riittävästi tietoa perheille tarjottavista tuen keinoista ja tahoista, kun taas kolme seitsemästä vastaajasta oli osittain eri mieltä (Kuvio 7). Epävarmuutta on siis havaittavissa, koska kukaan ei vastannut olevansa täysin samaa mieltä. Varhaiskasvatuksessa tarjottavan yksilöllisen tuen keinoista lähes kaikki olivat osittain samaa mieltä siitä, että tietoa on riittävästi. Vain yksi vastaaja oli osittain eri mieltä.

Kuvio 7. Varhaiskasvattajien vastausten lukumäärä kysyttäessä kokevatko, että heillä on riittävästi tietoa tuen keinoista ja tukea tarjoavista tahoista.

Havaintojamme vahvistaa kysymys asioista, jotka herättävät riittämättömyyden tunnetta työpaikalla. Kuvio 8 ilmenee suurimpina asioina henkilöstön resurssipula ja kiireen tuntu, mutta myös neljä seitsemästä vastasi riittämättömyyttä aiheuttavan lasten tuen tarpeet sekä tiedon puute tukipalveluista.

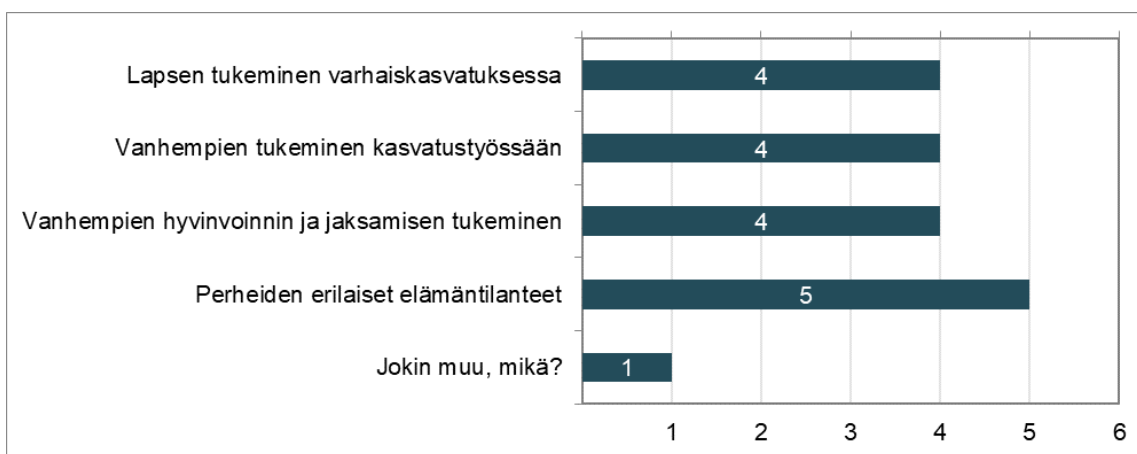

Kuvio 8. Henkilöstölle riittämättömyyden tunnetta aiheuttaneita tekijöitä

Henkilöstön kaipasi lisätietoa perheille tarjottavista palveluista erityisesti perheiden erilaisiin elämäntilanteisiin (Kuvio 9). Yli puolet vastaajista kokivat tarvetta lisätiedolle myös lapsen tukemiseen varhaiskasvatuksessa, vanhemmuuden tukemiseen sekä vanhempien hyvinvoinnin ja jaksamisen tukemiseen. Yksi vastaajista toivoi lisäksi tietoa perheiden etnisten ja kulttuuristen taustojen

tunnistamiseen ja tukemiseen. Tämä selvisi ”Jokin muu, mikä?” -kohdan avoimesta kysymyksestä.

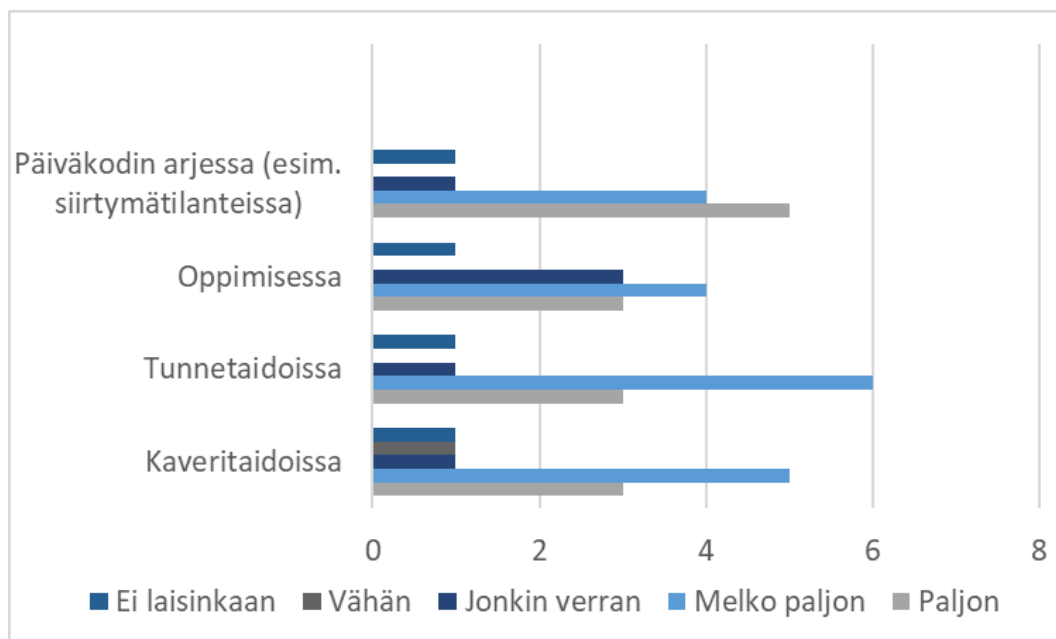

Kuvio 9. Henkilöstön kaipaama lisätieto

6.3 Lapsen yksilöllinen tuki varhaiskasvatuksessa

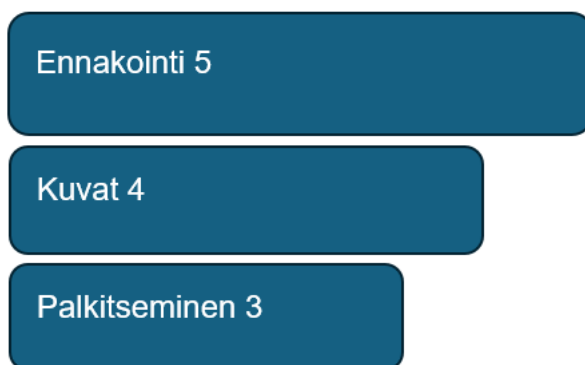
Huoltajille tarjottavan tuen ja ohjauksen lisäksi kysyimme huoltajilta varhaiskasvatuksessa lapselle tarjottavan yksilöllisen tuen määrästä ja keinoista. Kysyimme lapsen saaman yksilöllisen tuen määrää kaveritaitojen ja tunnetaitojen suhteen sekä oppimisessa että päiväkodin arjessa. Huoltaja pystyi arvioimaan tuen määrää viisiportaisella asteikolla. Kuvioista 10 ilmenee, että eniten yksilöllistä tukea on tarjottu päiväkodin arkeen. Lähes puolet vastasi lapsensa saaneen arjen tilanteisiin paljon yksilöllistä tukea ja reilu kolmannes melko paljon. ”Jonkin verran” ja ”ei laisinkaan” vastasi vain yksi vastaaja kumpaankin.

Toiseksi eniten lapset ovat saaneet yksilöllistä tukea tunnetaidoissa ja kaveritaidoissa. Tunnetaitojen osalta hieman yli puolet oli saanut melko paljon yksilöllistä tukea ja lähes kolmannes paljon. Myös kaveritaidoissa lähes puolet vastasi lapsensa saaneen melko paljon yksilöllistä tukea ja lähes kolmannes paljon. Oppimisessa vajaa kolmannes oli saanut paljon tukea ja reilu kolmannes melko paljon. Vajaa kolmannes oli saanut oppimisessa vain jonkin verran tukea.

Kuvio 10. Lapsen saama yksilöllinen tuki varhaiskasvatuksessa, (huoltajien vastausten lukumäärä)

Tuen määrän jälkeen kysyimme avoimella kysymyksellä varhaiskasvatuksessa käytettävistä lapsen yksilöllisen tuen keinoista. Kysymykseen vastasi kahdeksan huoltajaa. Kuviossa 11 esitellään kolme vastauksissa eniten esiin nousutta tuen keinoa. Yleisin oli ennakointi, joka mainittiin viidessä vastauksessa. Neljässä vastauksessa kerrottiin lapsen yksilöllisen tuen keinona käytettävien kuvia. Yhdessä vastauksessa kuvia kerrottiin käytettävän toiminnassa/piireillä ja toisessa vastauksessa oppimisen tukena. Muissa vastauksissa kuvien käyttöä tuen keinona ei tarkemmin määritellyt. Kolmessa vastauksessa mainittiin palkitseminen ja yhdessä tarrataulun käyttö. Muita käytössä olevia tuen keinoja olivat selkeät ohjeet ja päivärytmi.

Kuvio 11. Lapsen yksilöllisen tuen keinot

Yhdessä vastauksessa mainittiin rauhallinen toiminta ja kasvattajien positiivinen asenne ja toisessa kerrottiin käytössä olevan kuulokkeet aistiherkkyyteen ja oma tila pukemisessa. Eräs huoltajista kertoi olevansa tietoinen lapsensa ryhmässä käytettävistä tuen keinoista osana ryhmän ohjaamista ja tarvittaessa tilanteen mukaan, vaikka omalla lapsella ei ole ollut tarvetta yksilölliselle tuelle. Eräs huoltaja kertoi ryhmässä toteutettavan monipuolisesti kaveritaitoja, tunnetaitoja, oppimista ja päiväkodin arkea koskevia taitoja tukevia sisältöjä. Vapaamuotoisista palautteista kahdessa mainittiin tyytyväisyys lapsen tukitoimiin ja yksilölliseen huomiointiin.

6.4 Varhaiskasvatuksen kuraattori ja psykologi sekä huoltajien palaute

Tiedustelimme huoltajien ja henkilöstön tietämystä varhaiskasvatuksen kuraattorin toimenkuvasta sekä mielipidettä siitä, olisiko varhaiskasvatuksessa hyötyä kuraattorin tai psykologin palveluista. Huoltajista vain yksi vastaaja tiesi, mitä varhaiskasvatuksen kuraattorin työnkuvaan kuuluu. Kolme tiesi osittain ja seitsemän vastaajaa olivat tietämättömiä asiasta. Tästä huolimatta neljä huoltajaa oli täysin tai osittain samaa mieltä kuraattorin palveluiden tarpeellisuudesta. Yksi huoltaja oli melko eri mieltä ja hieman yli puolet ei osannut ottaa kantaa. Huoltajista yli puolet ajatteli varhaiskasvatuksen psykologin palveluista olevan hyötyä päiväkodissa. Kolme vastaajaa oli asiasta eri mieltä ja kaksi huoltajista ei osannut sanoa, olisiko varhaiskasvatuksen psykologin palveluille tarvetta.

Päiväkodin henkilöstöstä kuusi seitsemästä vastanneesta ei tiennyt varhaiskasvatuksen kuraattorin toimenkuvasta, jonka vuoksi yli puolet vastaajista ei osannut sanoa, olisiko kyseisistä palveluista hyötyä. Sen sijaan yksi vastaaja, oli samaa mieltä siitä, että kyseiset palvelut olisivat hyödyllisiä ja kaksi vastaajista oli osittain samaa mieltä palveluiden hyödyllisyydestä. Psykologin palveluiden hyödyllisyydestä varhaiskasvatuksessa sen sijaan oli samaa mieltä yksi henkilöstön jäsen, viisi oli osittain samaa mieltä ja yksi seitsemästä ei osannut sanoa.

Lopuksi huoltajilla oli mahdollisuus kirjoittaa vapaamuotoista palautetta tai esittää toiveita päiväkodin henkilöstölle. Näissä korostui tyytyväisyys varhaiskasvatuksen henkilöstön toimintaan. Päiväkodin henkilökuntaa ja heidän työtötään keuhuttiin useassa vastauksessa ammattitaitoiseksi. Palaute tukee kyselyssäkin ilmennyttä huoltajien tyytyväisyyttä varhaiskasvatuksen henkilökunnalta saamansa tukeen ja ohjaukseen. Palautteissa oltiin myös kiitollisia henkilökunnan lämpimästä, positiivisesta ja sydämellisestä toiminnasta sekä keskustelelevasta vuorovaikutustyylistä. Palautteista ilmeni toive, että henkilökunnalla olisi mahdollisuus osallistua koulutuksiin ja kehittää itseään lisää. Opinnäytetyömme yhtenä tarkoituksena onkin tuottaa päiväkodille tietoa mahdollisesta lisäkoulutusten tarpeesta lapsen ja perheiden tukemisen ja ohjaamisen tiimoilta.

6.5 Johtopäätökset

Kyselymme (Liite 2) avulla pyrimme löytämään vastausta kysymykseen, millä tavalla henkilöstö on pystynyt vastaamaan lasten ja perheiden tuen tarpeisiin Elämyspäiväkoti Kuusenkärkkäissä. Tulosten perusteella päiväkotiki Kuusenkärkkäiden henkilökunta on pystynyt vastaamaan lasten ja perheiden tuen tarpeisiin riittävän hyvin. Huoltajat ovat kokeneet saaneensa riittävästi tukea ja ohjausta henkilökunnalta lapsen ja vanhemmuuteensa liittyvissä asioissa. Suurin osa vastaajista oli täysin samaa mieltä tuen riittävydestä, mutta osa kuitenkin oli vastannut olevansa osittain samaa mieltä. Avoimeen jatkokysymykseen lisätuen tarpeista ei kuitenkaan tullut vastauksia, joten emme pysty päättelemään, millä tavoin henkilöstö voisi vielä paremmin vastata lasten ja perheiden tuen tarpeisiin.

Vapaamuotoisessa palautteessa henkilökuntaa keuhuttiin ammattitaitoiseksi ja sydämelliseksi. Henkilöstön ja huoltajien välisen vuorovaikutuksen kerrottiin olevan keskustelevaa ja ilmapiirin lämmin. Huoltajien palautteista päättelemme päiväkodin henkilöstön onnistuneen toteuttamaan yhtä päiväkodin tärkeimmistä arvoista: luottamuksellisen suhteen rakentamista huoltajiin. Luottamussuhde henkilöstön ja huoltajien välillä helpottaa kasvatusyhteistyön toteutumista sekä huolen puheeksi ottamista puolin ja toisin. Turvallisessa ja lämpimässä vuorovaikutuksessa myös tuen tarpeet on helpompi tuoda esiin. Näiden asioiden tärkeys nousi esiin myös kasvatuskumppanuuden tärkeyteen liittyvässä kappaleessamme. Lisäksi esimerkiksi Salosen (2019) tekemän tutkielman mukaan, huoltajien ja henkilöstön välinen luottamuksellinen suhde edistää varhaisen tuen tarjoamista varhaiskasvatuksessa. Myös kyselymme tulokset tukevat tätä väitettä. Varhaiskasvatustilain mukaan yhtenä varhaiskasvatuksen tavoitteenakin on toimia lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi yhdessä huoltajan kanssa (L 540/2018, 3. §).

Henkilöstön ja huoltajien vastaukset olivat yhteneväiset siinä, ettei ohjaukselle ulkopuoliseen tukeen ole ollut juurikaan tarvetta. Tästä huolimatta huoltajat ovat tyytyväisiä henkilöstön tarjoamaan tukeen ja ohjaukseen. Voidaan päätellä, että henkilöstö on osannut tukea lapsia ja perheitä varhaiskasvatuksessa tai sitten tuen tarpeet ovat hyvin vähäiset. On myös mahdollista, että huoltajat ovat hakenneet ulkopuolista tukea omatoimisesti tai toisen palvelun, kuten neuvolan, kautta, jolloin palveluohjaukselle ei ole ollut tarvetta varhaiskasvatuksessa.

Lisäksi kartoitimme, millaisia tuen tarpeita lapsilla ja perheillä on ollut. Lähes kaikki huoltajat vastasivat lapsensa saaneen varhaiskasvatuksessa yksilöllistä tukea jollakin osa-alueella. Eniten tukea on saatu päiväkodin arjessa sekä tunne- ja kaveritaidoissa. Avoimissa vastauksissa huoltajat esittelivät yksilöllisen tuen keinoja monipuolisesti ja tyytyväisyys lapsen yksilölliseen tukeen ilmaistiin. Myös henkilöstö koki, että heillä on paremmin tietoa lapsen yksilöllisen tuen keinoista kuin perheille tarjottavan tuen keinoista. Kyselyyn vastanneet huoltajat ovat kaihvanneet enemmän tukea ja tietoa lapseen liittyvissä asioissa kuin vanhemmuuteen. Lapsen sosiaalisten taitojen ja tunnetaitojen tukeminen nousivat yleisimmiksi tuen tarpeiksi huoltajien vastauksissa.

Myös Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (Vuorenmaa, 2019, s. 8) tutkimuksessa kävi ilmi, että vanhemmat tuovat useammin esiin lapsiin kuin vanhemmuuteen liittyvät tuen tarpeet. Vaikka vanhemmat olivat kaivanneet eniten tukea omaan jaksamiseen ja lapsen kasvatukseen, vanhemmuuteen liittyvät tuen tarpeet tuotiin harvemmin esiin. Kyseisessä tutkimuksessa kuitenkin varhaiskasvatuksessa nelivuotiaiden lasten kohdalla eniten huolta oli herännyt lasten sosiaalisista taidoista ja tunnetaidoista (Vuorenmaa, 2019, s. 4). Mannerheimin lastensuojeluliiton tutkimuksessa huoltajat olivat kaivanneet tukea ja tietoa lapsen temperamenttiin ja rajojen asettamiseen liittyen sekä ikätasoiseen kehitykseen ja arjen toimintaan (Laine-Hatami & Weckström, 2022, s.7–9). Meidänkin kyselysämme yksittäiset vastaajat kaipasivat lisää tukea ja tietoa rajojen asettamisesta sekä arjen toimintaan.

Työelämäkumppanimme on ilmoittanut heillä olevan 13 kasvatusvastuullista työntekijää, minkä perusteella odotimme henkilökunnalta vastauksia kyselymme. Vastaajia oli lopulta seitsemän eli hieman yli puolet meille ilmoitetusta henkilöstömitoituksesta. Pohdimme osallistumiseen vaikuttavia asioita ja yhdeksi tärkeäksi huomioksi teimme henkilökunnan vaihtuvuuden kyseisessä yksikössä. Tälle huomiolle perusteluna on yhteyshenkilömme vaihtuminen useaan otteeseen opinnäytetyöprosessin aikana henkilöstön muutosten vuoksi.

Kyselystä kävi vahvasti ilmi myös henkilökunnan riittämättömyyden tunne johtuen yksikön henkilöstön resurssipulasta ja kiireen tunnusta. Tämänhetkistä tietoa meillä ei ole siitä, kuinka moni yksikössä työskentelevistä on vakituista henkilökuntaa, ja moniko toimii vakituisen henkilökunnan sijaisena. Pohdimme sitäkin, että mahdollisten sijaisten motivaatio kehittää päiväkodin toimintaa tai omaa osaamistaan voi olla vähäisempi kuin vakituisella henkilöstöllä, mikä puolestaan saattaa vaikuttaa kyselyn vastausten määrään. Usein väliaikaisena sijaisena toimivat henkilöt voivat olla kouluttamattomia, eivätkä näin ollen ole välttämättä tietoisia kaikista tuen muodoista, joita varhaiskasvatuksessa tarjotaan, saati ulkopuolisen tahon tarjoamasta tuesta. Heidän poisjääminen kyselymme vastaajista olisi vain hyvä asia, jotta kokonaiskuva, jonka vastausten perusteella saamme, säilyy mahdollisimman totuudenmukaisena.

Henkilökunnan kyselyn lopuksi pyysimme vielä vapaamuotoista palautetta tai toiveita tuen tarjoamisen ja palveluohjauksen käytänteistä, mutta tähän emme saaneet yhtäkään vastausta. Tämän voi tulkita niin, että kyseisessä yksikössä näihin liittyvät aiheet ovat hyvin hallussa, tai kiireessä ei olla jaksettu alkaa avaamaan asiaa enempää. Kysymyksen olisi voinut muotoilla enemmän liittymään toiveisiin kokoamaamme esitettä ajatellen, koska tuossa muodossa kysymys voi olla myös vaikeasti tulkittava ja se sisältää useamman eri kysymyksen, joihin vastaaminen vie enemmän aikaa.

6.6 Esite palveluohjauksen tueksi

Opinnäytetyöprosessin alussa sovimme yhteistyökumppanin kanssa tekevämme heille tarvittaessa pienen esitteen (Liite 3) lapsiperheiden palveluohjauksen tueksi kyselyssä (Liite 2) esiin tulevien teemojen mukaisesti. Vaikka huoltajat olivat pääasiassa tyytyväisiä päiväkodin henkilökunnalta saamaansa tukeen, henkilöstön vastauksissa oli epävarmuutta. Henkilöstön vastauksissa lasten tuen tarpeet sekä tiedon puute tukipalveluista nousivat enemmistöllä esille myös asioina, joista he kokivat riittämättömyyden tunnetta. Tämän perusteella pohdimme yksikössä olevan tarvetta pienelle esitteelle palveluohjauksesta.

Esitteessä (Liite 3) keskityimme varhaiskasvatuksen ulkopuolisiin palveluihin ja kyselyssä esiintyneisiin teemoihin ja lisätiedon tarpeisiin. Varhaiskasvatuksessa tarjottavan yksilöllisen tuen keinot rajasimme esitteestä pois, sillä henkilöstöllä oli paremmin tietoa lapselle tarjottavista yksilöllisen tuen keinoista kuin perheille tarjottavasta tuesta. Päiväkodin henkilökunta kaipasi lisätietoa erityisesti perheiden erilaisista elämäntilanteista. Esitteeseen kokosimme tietoa eroauttamisesta sekä uusperheistä ja yhden huoltajan perheistä. Lisäksi huomioimme perheet, jotka ovat kohdanneet kriisin tai kamppailevat jonkin haasteen, kuten erilaisten riippuvuuksien tai huoltajan fyysisten taikka psyykkisten sairauksien kanssa.

Huoltajat toivoivat lisää tietoa ja tukea lapsen sosiaalisten taitojen ja tunnetaitojen tukemiseen. Päiväkodille tekemässämme esitteessä (Liite 3) esittelimme sivustoja, joista saa lisätietoa lapsen sosiaalisten taitojen ja tunnetaitojen tukemiseen

sekä tahoja, joiden puoleen kääntyä, kun tarvitaan ulkopuolista tukea näissä asioissa. Tukimuotoja etsiessä havaitsimme, että sähköiset matalan kynnyksen palvelut, kuten erilaiset chat-palvelut, ovat lisääntyneet paljon. Niiden kautta yhteyden ottaminen on helppoa ja halutessaan apua voi kysyä täysin nimettömänä. Tämä on hyvä uudistus ajatellen pidentyneitä asiakasjonoja, jotka esimerkiksi hyvinvointialueet ovat tuoneet tullessaan toiminnan laajentuessa useisiin kuntiin. Esitteen koostamisen aloitimme kevättalvella 2024. Kyselyn tulokset esittelimme yhteistyökumppanille maaliskuussa 2024 laatimalla tuloksista PowerPoint-esityksen. Päiväkodin henkilökunta käy tulokset läpi palaverissaan. Valmiin esitteen lähetimme päiväkodin johtajalle sähköpostitse huhtikuussa 2024. Teimme esitteestä PDF-tiedoston lisäksi Word-tiedoston, jotta yhteistyökumppanimme pystyy halutessaan muokkaamaan esitettä jatkossa. Palaute esitteestä oli myönteistä eikä lisäys- tai korjausehdotuksia tullut.

7 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Varhaiskasvatuksessa työskentelevien kasvatushenkilöiden työnkuva on hyvin laaja. Heidän tärkeimpänä tehtävänänsä on lasten kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen tukeminen ja edistäminen yhteistyössä lasten huoltajien kanssa. Lisäksi lapsille tulee taata turvallinen ympäristö, jossa he voivat edistää oikeuttaan hyvään lapsuuteen ja jossa he voivat tuetusti rakentaa omaa identiteettiään. Kasvattajan tehtävänä on myös ohjata lapsia hyvinvointia edistäviin elämäntapoihin sekä opettaa lapsia ymmärtämään eettisiä asioita, kuten oman toiminnan vaikutusta toisiin ihmisiin ja ympäristöön. Jotta tämä toteutuu mahdollisimman hyvin, on ammattilaisten luotava luottamukselliset suhteet sekä lapsiin että heidän huoltajiinsa toteuttamalla avointa, arvostavaa ja tasa-arvoista kohtaamista sekä saumatonta yhteistyötä. (Fonsén ym., 2021, s. 21.)

Työnkuvan laajuuden takia lasten vanhemmat odottavat paljon ammattilaisilta, mikä puolestaan tuo oman haasteensa työn tekemiseen. Varhaiskasvatus on iso

osa lasten lapsuutta ja usein lapset viettävätkin päiväkodissa suuren osan heillä oloajastaan. Myös ympäristönä päiväkoti on paikka, jossa erilaiset haasteet lasten päivittäisissä toimissa tulevat herkemmin esille. Jos erilaisia tuen tarpeita havaitaan, on tärkeää kertoa havainnoista myös lasten huoltajille ja tarvittaessa ohjata heitä hakemaan tukea.

Aina kuitenkin ammattilaisten tekevät havainnot eivät ole lapsen huoltajille mieluista kuultavaa tai ne ovat ristiriidassa huoltajan oman näkemyksen kanssa. Saattaa myös olla tilanteita, joissa huoltajat ovat keskenään eri mieltä lapsen tuen tarpeesta. Näissä tilanteissa ammattilaiselta vaaditaan eettistä herkkyyttä pohtia asiaa niin, että nimenomaan lapsen etu toteutuu. Ketkä ovat vastuussa, keillä on oikeus päättää, mikä on hyvää kasvatusta ja mikä on lapselle parasta? Näissä tilanteissa mitataan kasvattajan kykyä tehdä järkeviä päätöksiä ja toimia vastuullisesti. (Fonsén ym., 2021, s. 22.) Kyselyllämme (Liite 2) halusimme selvittää myös mahdollisia ristiriitoja, joita esimerkiksi erilaiset näkemykset ovat aiheuttaneet. Tarkoituksenamme ei kuitenkaan ollut syyllistää ketään, vaan kartoittaa erilaisia väärinymmärryksiä, joita saattaa syntyä esimerkiksi puutteellisen yhteistyön tai kommunikaatiohaasteiden vuoksi.

Kyselyn luotettavuuteen voi vaikuttaa se, jos vastaajat eivät ole täysin rehellisiä tai avoimia. Rehellisyyteen saattaa vaikuttaa ajatus siitä, että pelätään tulevan tunnistetuksi. Kyselylomakkeen saatekirjeessä (Liite 1) kerroimme, että ainoastaan me tekijät näemme nimettömät vastaukset, joista kokoamme yhteenvedon niin, ettei ketään vastaajaa pystytä erikseen tunnistamaan. Kerroimme myös, että kyselystä saatu aineisto hävitetään heti tulosten analysoinnin jälkeen. Meitä opiskelijoitakin sitoo vaitiolovelvollisuus, joten mitään tietoa, josta olisi mahdollista tunnistaa lapsi tai perhe, emme julkaise. Salassa pidettäviä asioita ovat esimerkiksi tieto, että lapsi on päiväkodissa, terveydentilatiedot, tiedot lapsen erilaisista kuntoutus- tai terveydenhuollonpalveluista, elintavoista, perhe-elämästä tai muista niihin verrattavista henkilökohtaisista oloista sekä erilaiset asiakirjat (Heinonen ym., 2016, s. 216).

Ihmiseen kohdistuvassa tutkimuksessa keskeisiä eettisiä periaatteita ovat tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus sekä tutkittavien tietoisuus tutkimuksen

tarkoituksesta, tavoitteista ja toteutuksesta. Tutkittaville tulee tiedottaa etukäteen ymmärrettävästi suunnitelma tutkimuksessa kerätyn aineiston käytöstä ja säilytyksestä. Tutkittaville osallistumisesta koituvat mahdolliset haitat ja hyödyt tulee myös tuoda rehellisesti esille. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019, s. 7–9.) Opinnäytetyön suunnitelmavaiheessa tulee selvittää, tarvitaanko tutkimuksen eettistä ennakoarviointia ja tutkimuslupaa. Eettinen ennakoarviointi tarvitaan esimerkiksi tutkimuksen aiheuttaessa tutkittaville merkittävää haittaa, rikkoessa tutkittavan fyysistä koskemattomuutta tai kohdistuessa alle 15-vuotiaisiin lapsiin ilman huoltajan suostumusta. Eettinen ennakoarviointi tarvitaan myös, mikäli tutkimuksessa ei noudateta suostumuksellisuuden periaatetta. Tutkimuslupa puolestaan haetaan yhteistyökumppanina toimivalta organisaatioilta, mikäli tutkimuksen kohteena on heidän toimintansa ja henkilökuntansa. (Ammattikorkeakoulujen Rehtorineuvosto Arene Ry, i.a., s. 20–21.)

Kyselyyn vastaaminen oli kohderyhmälle täysin vapaaehtoista. Kyselyn saatekirjeessä (Liite 1) kerroimme kyselyn tarkoituksesta ja hyödystä sekä aineiston käsittelystä ja hävittämisestä. Aineiston käsittelyssä noudatimme tietoturvallisia toimintatapoja. Kyselyn vastaukset tallentuivat Diak-tunnusten takana olevaan Webropol-kyselytyökalun raportointiosioon. Käsittelimme aineistoa myös salasanalla suojatuilla tietokoneilla Excel- ja Word-ohjelmilla. Exceliä käytimme graafisten kuvioden tulkintaan ja muokkaamiseen, Wordia aineiston jäsentelyyn ja analysointiin. Aineiston hävitämme analyysin ja tulosten valmistuttua. Tutkimusasetelmamme ei vaatinut eettistä ennakoarviointia. Yhteistyökumppanimme ei myöskään vaatinut erillistä tutkimuslupaa sähköpostitse kysytyn luvan lisäksi.

Kyselymme tulosten yleistettävyyteen vaikuttaa huoltajien osalta alhainen vastausprosentti. Pienen vastaajamäärän vuoksi tulokset eivät välttämättä ole yleistettävissä kaikkiin kyseisen päiväkodin perheisiin. Yritimme motivoida huoltajia vastaamaan lahjakorttiarvonnalla, mutta silti vastausten määrä jäi alhaiseksi. Pohdimme mahdollisia syitä alhaiseen vastaajamäärään. Kysely ei ole välttämättä syystä tai toisesta tavoittanut kaikkia huoltajia esimerkiksi sähköpostiosoitteen vaihtumisen vuoksi. Kyselyn aihe saattoi olla huoltajille kaukainen, mikäli tuen tarpeita perheellä ei ole. Näin ollen motivaatiota vastata kyselyyn ei ollut.

Aiemmassa Terveys- ja hyvinvoinninlaitoksen teettämässä tutkimuksessa oli selvitetty, että useimmiten tuen tarpeen lapsiperhepalveluissa jättävät ilmaise-matta ne huoltajat, joilla on haastetta omassa hyvinvoinnissa tai jaksamisessa (Vuorenmaa, 2019, s. 8). Myös tämä voi olla mahdollinen syy jättää vastaamatta kyselyyn. Kyselymme tulosten kannalta olisi myös merkitystä, mikäli juuri nämä huoltajat olisivat jättäneet vastaamatta, sillä kyselymme tulosten mukaan yksi-kään huoltaja ei kaivannut tukea omaan jaksamiseen. Saatekirjeessä toimme esiin kyselyn tarkoitusta ja merkitystä, mutta moni voi kokea kyselyihin vastaami-sen vaivalloiseksi. Saatekirjeessä (Liite 1) kerroimme kyselyn vastausten olevan anonyymejä, mutta silti joku on voinut jättää vastaamatta myös tunnistetuksi tu-lemisen pelossa.

8 POHDINTA

Varhaiskasvatus tavoittaa suuren osan lapsiperheistä ja on kiinteä osa perheiden arkea ja jokapäiväistä elämää. Varhaiskasvatuksella on iso rooli ja mahdollisuus perheiden varhaisessa tukemisessa ja ehkäisevän lastensuojelutyön tekijänä. Aina asiakkaat ja oikea-aikainen tuki eivät kohtaa, sillä palvelut ovat pirstaleisia ja asiakas ei välttämättä tiedä mihin ottaa yhteyttä tai kynnys yhteydenottoon on korkea. Myös tuntemattomat ammattilaiset voivat jännittää. Peruspalveluissa, ku-ten varhaiskasvatuksessa, tarjottava matalankynnyksen palveluohjaus on yksi tapa varmistaa lapselle ja perheille tuen saaminen varhaisessa vaiheessa.

Kyselyn (Liite 2) avulla saimme näyttöä siitä, että Elämispäiväkoti Kuusenkärk-käiden henkilökunta on pystynyt vastaamaan lasten ja perheiden tuen tarpeisiin hyvin. Vaikka henkilöstö on kokenut riittämättömyyden tunteita kiireestä ja resurs-sipulasta johtuen, eivät nämä ole vaikuttaneet huoltajien kokemukseen tuen saa-misesta. Erityisen hyvin on onnistuttu lasten yksilöllisen tuen järjestämisessä. Ky-selyn tulosten mukaan huoltajuuteen liittyviä tai palveluohjausta vaativia tuen tar-peita on ollut vähemmän. Tämän johtopäätöksen yleistettävyyteen tosin vaikuttaa

merkittävästi se, että kyselyymme vastasi melko pieni joukko huoltajista, joten todennäköisesti he eivät edusta kaikkia päiväkodin perheitä. Henkilökunnan vastaukset puolestaan ovat yleistettävissä kaikkiin perheisiin, mutta heidän osaltaan taas emme tiedä, toimivatko he vain omassa lapsiryhmässään, ja lapsiryhmien välillä voi olla eroja.

Ennen kyselyn valmistamista pyrimme muotoilemaan kyselyn (Liite 2) kysymykset mahdollisimman hyvin tutkimuskysymyksiä palveleviksi. Toisaalta taas pyrimme rakentamaan kyselyä aiemman tutkimustiedon pohjalta. Etukäteisvalmisteluista ja testihenkilöistä huolimatta kyselyssä jotkin kysymykset eivät antaneet riittävän kattavaa vastausta tutkimuskysymystä ajatellen. Esimerkiksi lapsen yksilöllisestä tuesta kysyttäessä kysyimme tuen määrää ja keinoja, mutta emme huoltajien tyytyväisyyttä tukeen. Myös vastausvaihtoehdot olisivat voineet olla analysoinnin kannalta selkeämmät ainakin tuen riittävydestä kysyttäessä. Vastausvaihtoehto ”en osaa sanoa”, jonka kaksi huoltajaa oli valinnut, on hankalasti tulkittava, sillä emme tiedä, mitä huoltaja on tällä vastauksella tarkoittanut. Eikö tuelle ja ohjaukselle ole ollut tarvetta vai eivätkö osaa sanoa, ovatko saaneet riittävästi tukea ja ohjausta?

Lapsen yksilöllisen tuen keinoista kysyttäessä olimme laittaneet kysymykseen muutaman esimerkin tuen keinoista. Nämä olivat myös vastauksissa eniten mainitut tuen keinot, joten kysymys on saattanut olla johdatteleva esimerkkeineen. Toki esimerkkinä mainitsemamme tuen keinot ovat yleisimpiä tuen keinoja, joten on täysin mahdollista, että ne ovat myös kyseisessä päiväkodissa yleisimpiä. Kyselyssä taloudellinen tuki jäi kokonaan huomioimatta, vaikka nykyaikana lapsiperheköyhyys on paljon esillä mediassa. Päädyimme käyttämään pääosin strukturoituja kysymyksiä osin sen vuoksi, että uskoimme saavamme näihin avoimia kysymyksiä enemmän vastauksia. Kattavamman käsityksen ilmiöstä olisi kuitenkin voinut saada käyttämällä enemmän avoimia kysymyksiä, mikäli vastaajat olisivat aktiivisesti vastanneet niihin. Kyselyssämme avoimien kysymysten vastaukset jäivät melko vähäisiksi, joten tämän perusteella valitsimme oikein käyttäessämme enemmän suljettuja kysymyksiä.

Opinnäytetyöprosessi on ollut opettava meille kaikille, mutta etenkin meille tuleville varhaiskasvatuksen sosionomeille. Toki, oli suunta sosionomiopinnoissa mikä tahansa, on opettavaista tutkia eri alojen työkenttää ja työnkuvaa. Meidän kaikkien tulevaa työtä yhdistää lapset ja perheet, joten suuri osa opitusta soveltuu myös muuhun lasten ja perheiden kanssa tehtävään työhön varhaiskasvatuksen lisäksi. Itsessään kyselyn tekemiseen perehtyminen on hyödyllistä, sillä saatu osaaminen on sovellettavissa aiheesta riippumatta. Jo varhaiskasvatuksen kentällä työskennelleenä tuen tarpeiden alueista on osittain muodostunut ajatuksia, joita opinnäytetyö edetessään on vahvistanut. Tämä on tuonut tietynlaista rohkaisua omalle ammatti-identiteetille, kun on ymmärtänyt, että omaa oikeanlaista ajatusta työkentästään. Etenkin, kun uuden varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuva on ollut monin paikoin kovin epäselvä ja työnkuvat ovat vasta kehittymässä omiin uomiinsa; pois entisestä varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuuden sisältävästä työnkuvasta.

Palveluohjauksellinen varmuus ja ajatus siitä, millaiseen tuen piiriin kussakin tapauksessa perheitä tai lapsia voisi ohjata, on vahvistanut tunnetta opiskelujen aikana tapahtuneesta ammatillisesta kasvusta. Opinnoista on saanut paljon oppia käytännön työhön. Opinnäytetyö on tuonut mukanaan paljon uuttakin oppia, kun on lukenut kymmeniä eri lähdemateriaaleja ja syventynyt erilaisiin tukimuotoihin lapsille ja perheille. Erilaisilla hauilla on löytynyt myös valtava määrä materiaaleja, artikkeleita ja työkaluja, joita pystyy hyödyntämään omassa työssä tämän opinnäytetyön ulkopuolella.

Opinnäytetyöprosessi on ollut pitkä, noin vuoden mittainen. Prosessi on kehittänyt pitkäjänteistä ja suunnitelmallista työtettä, tiimityötaitoja, jatkuvaa itsereflektiota sekä innostanut kriittiseen tiedon etsimiseen ja soveltamiseen. Tiimissä tehtävä opinnäytetyö onkin tehokas tapa kehittää yhteistyötaitoja. Yhteistyötaitoihin liittyy läheisesti itsereflektio, sillä ilman sitä ei yhteistyöstäkään tule mitään. On annettava ja otettava palautetta vastaan. Tiimissämme palautteen antaminen on ollut kannustavaa ja positiivista sekä muutosehdotukset on tuotu aina esiin ystävälliseen ja kunnioittavaan sävyyn. Lisäksi on joustettava, pyrittävä kaikin tavoin yhteistyön sujuvuuteen ja tarkasteltava itseä rehellisesti; miksi minä ajattelen asian juuri näin? Miksi tämä herättää minussa näin voimakkaita tunteita? Niin

varhaiskasvatuksessa lapsilla kuin maailmassa aikuisillakin, esimerkiksi meillä opiskelijoilla, hyvät tunnetaidot ovat avaimena itsetuntemukseen, sujuvaan vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Pitkän yhteisen prosessin saattaminen päätökseen paljastaa, tarkastelee ja kehittää näitä taitoja.

Vaikka kyselyn tulosten mukaan Elämyspäiväkoti Kuusenkärkkäiden henkilökunta on pystynyt vastaamaan lasten ja perheiden tuen tarpeisiin hyvin, ehdotamme jatkotutkimustyöksi varhaiskasvatuksen sosionomin roolin miettimistä päiväkodissa. Toisiko varhaiskasvatuksen sosionomi erityistä osaamista palveluohjaukseen ja perheiden tukemiseen? Voisiko lasten sosiaalisten taitojen ja tunnetaitojen tukeminen olla hänen erityisosaamistaan?

LÄHTEET

- Ahonen, R. (1.6.2020). Kuraattorina päiväkodissa. *Talentia-lehti*. <https://www.talentia.fi/talentia-lehti/kuraattorina-paivakodissa/>
- Alatalo, M., Miettunen, N., Liukko, E., Kettunen, N., & Normia-Ahlsten, L. (2019). *Porrasteisuus lapsiperheiden sosiaalipalveluissa: Näkökulmia sosiaalihuoltolain toimeenpanoon ja palveluiden järjestämiseen*. (Työpaperi 39/2019). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-797-8>
- Ammattikorkeakoulujen Rehtorineuvosto Arene Ry. (i.a.). *Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset*. Saatavilla 19.3.2024 <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULU-JEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf? t=1578480382>
- Eerola, P., Repo, K., Alasuutari, M., Karila, K., & Lammi-Taskula, J. (toim.). (2022). *Lastenhoidon ja varhaiskasvatuksen monet polut – lasten, perheiden ja politiikan näkökulmia*. Gaudeamus.
- Eerola-Pennanen, P., Vuorisalo, M., & Raittila, R. (2022). Johdatus varhaiskasvatukseen. Teoksessa M., Koivula, A., Siippainen, & P., Eerola-Pennanen (toim.), *Valloittava varhaiskasvatus – oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia* (3. p., s. 21–36). Vastapaino.
- Elämispäiväkoti Kuusenkärkkäät. (i.a.) *Päiväkotia ohjaavat arvot ja pedagoginen näkemys*. Saatavilla 19.3.2024 <https://www.kuusenkarkaati.fi/#values>
- European Commission. (2021). *Toolkit for inclusive early childhood education and care – Providing high quality education and care to all young children*. Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/399018>
- Fonsén, E., Koivula, M., Korhonen, R., Ukkonen-Mikkola, T., & Alila, K. (2021). *Varhaiskasvatuksen asiantuntijat: yhteistyössä eteenpäin*. Suomen Varhaiskasvatus ry.

- Heinonen, H., Iivonen, E., Korhonen, M., Lahtinen, N., Muuronen, K., Semi, R., & Siimes, U. (2016). *Lasten oikeudet ja aikuisten vastuut varhaiskasvatuksessa*. PS-kustannus.
- Hänninen, K. (2007). *Palveluohjaus: Asiakslähtöistä täsmäpalvelua vauvasta vaariin*. (Raportteja / Stakes 20/2007). Stakes.
<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201210319566>
- Kananen, J. (2015). *Opinnäytetyön kirjoittajan opas: Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun*. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kangas, J., Lastikka, A., & Karlsson, L. (2021). *Voimauttava varhaiskasvatus* (1. p.). Kustannusyhtiö Otava.
- Karila, K., Alasuutari, M., Fjällström, S., & Ruutiainen, V. (2022). Erilaistuvat ja samanlaistuvat kunnat lapsiperheiden palveluympäristöinä. Teoksessa P., Eerola, K., Repo, M., Alasuutari, K., Karila, & J., Lammi-Taskula (toim.), *Lastenhoidon ja varhaiskasvatuksen monet polut – lasten, perheiden ja politiikan näkökulmia* (s. 31–49). Gaudeamus.
- Kivimäki, M., Karila, K., & Alasuutari, M. (26.10.2023). *Enrichment and safety - the parents of young children coconstructing early childhood education and care institution in Finland*. European Early Childhood Education Research Journal.
<https://doi.org/10.1080/1350293X.2023.2274537>
- Korkkala, S. (15.11.2022). *Lasten tuen tarpeisiin vastaaminen lisäresurssina toimineiden varhaiskasvatuksen opettajien kuvaamana* [Pro Gradututkielma, Oulun yliopisto]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:oulu-202211153579>
- Kurki, L., Nivala, E., Sipilä-Lähdekorpi, P., & Lähdekorpi, P. S. (2006). *Sosiaalipedagoginen sosiaalityö koulussa*. Finn Lectura.
- L 540/2018. Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540>
- Laine-Hatami, J., & A., Weckström. (2022). *Vanhempainpuhelimien, chatin ja Vanhempainnetin kirjepalvelun vuosiraportti 2022*. Mannerheimin lastensuojeluliitto.
https://cdn.mll.fi/prod/2023/02/07142149/mll_vpn_raportti_2022.pdf
- Määttä, S., Koivula, M., Huttunen, K., Paananen, M., Närhi, V., Savolainen H., & Laakso, M-L. (2017). *Lasten sosioemotionaalisten taitojen*

- tukeminen varhaiskasvatuksessa: Tilannekartoitus.* (Raportit ja selvitykset 2017:17). Opetushallitus. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lasten_sosioemotionaalisten_taitojen_tukeminen_varhaiskasvatuksessa.pdf
- Nivala, E., & Rönkkö, S. (2021). Varhaiskasvatuksen sosionomin asiantuntijuus ja sosiaalipedagoginen osaaminen. Teoksessa E., Fonsén, M., Koivula, R., Korhonen, & T., Ukkonen-Mikkola (toim.), *Varhaiskasvatuksen asiantuntijat: yhteistyössä eteenpäin* (s. 127–146). Suomen Varhaiskasvatus ry.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (i.a.). *Lapsen tuki varhaiskasvatuksessa*. Saatavilla 19.3.2024 <https://okm.fi/lapsen-tuki-varhaiskasvatuksessa>
- Opetushallitus. (2023). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022.* (Määräykset ja ohjeet 2022:2a). https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_1.pdf
- Opinkirjo. (i.a.). *Aineiston analysointi ja tulosten visualisointi*. Saatavilla 19.3.2024 <https://opinkirjo.fi/tutkimuksen-perusteet/aineiston-analysointi/>
- Paavola, A., Honkavaara, P., Muuronen, K., Mäkinen, P., Tolonen, M., & Varsa, M. (2010). *Ehkäisevän lastensuojelun kirjava todellisuus: Lastensuojelulain vaikutukset eri ammattiryhmien toimintatapoihin: Mikä toimii, mikä takkuu, mitä pitäisi kehittää?* Lastensuojelun Keskusliitto ja Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry. https://www.talentia.fi/wp-content/uploads/2017/03/Ehkaisevan_lastensuojelun_kirjava_todellisuus.pdf
- Pahkinen, E. (2012). *Kyselytutkimusten otantamenetelmät ja aineistoanalyysi*. Julpu.
- Pihlaja, P., & Viitala, R. (2022). Muuttuva ja kehittyvä varhaiskasvatus. Teoksessa P., Pihlaja, & R., Viitala (toim.), *Varhaiserityskasvatus* (3. uud. p. 19–54). PS-Kustannus.
- Puustinen, M. (30.4.2019). Psykologit kuuluvat myös varhaiskasvatukseen. *Psykologilehti*. <https://psykologilehti.fi/psykologit-kuuluvat-myos-varhaiskasvatukseen/>
- Ristolainen, H., Roivas, P., Mustonen, E., & Hujala, A. (2020). Asiakslähtöinen palveluohjaus. Teoksessa A., Hujala, & H., Taskinen

- (toim.), *Uudistuva sosiaali- ja terveysala* (s. 241–266). Tampereen yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-359-022-9>
- Salonen, S. (15.5.2019). ”Se perheen tuki on kuitenkin iso osa meidän työtä” – *Ehkäisevä lastensuojelu varhaiskasvatuksessa lastentarhanopettajien kokemana* [Tiivistelmä, Pro Gradu -tutkielma, Turun yliopisto]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2019052316840>
- Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry. (2022). *Sosionomit varhaiskasvatuksessa: Opas työntekijöille ja työnantajille*. <https://talentia.lukusali.fi/#/reader/e3226696-9654-11ed-b7db-00155d64030a>
- Tast, Eeva. (2007). Juuret ja siivet – sosiaalipedagoginen orientaatio varhaiskasvatuksessa. *Sosiaalipedagogiikka*, 8, 17–50. <https://doi.org/10.30675/sa.120124>
- Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. (7.12.2023). *Lapsen huolto, tapaaminen ja asuminen*. <https://thl.fi/aiheet/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/perheoikeudelliset-palvelut/lapsen-huolto-tapaaminen-ja-asuminen>
- Tietoarkisto. (i.a.). *Menetelmien tyyppejä ja sopivan menetelmän valinta*. Saatavilla 19.3.2024 <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/menetelma/menetelmatyyppit/>
- Tilastokeskus. (11.12.2023). *Varhaiskasvatukseen osallistuneiden lasten osuus kasvoi vuonna 2022*. <https://stat.fi/julkaisu/cl8l48a1oj27m0du-kvmlyq0wd>
- Turja, S., & Lipponen, S. (2022). Oppimisen ja kehityksen haasteet. Teoksessa M., Koivula, A., Siippainen, & P., Eerola-Pennanen (toim.), *Valloittava varhaiskasvatus – oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia* (s. 149–166). Vastapaino.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2019). *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019*. (Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisu 3/2019). https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf

- Varhaiskasvatuksen opettajien liitto. (2022). *Varhaiskasvatuksen erityisopettaja*. (1. p.). https://www.vol.fi/uploads/2022/09/8419896a-varhaiskasvatuksen-erityisopettaja_pdf.pdf
- Vehkalahti, K. (2014). *Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät*. Finn Lectura.
- Vierimaa, M-L. (2020). *Asiakkaiden kokemuksia varhaiskasvatuksen kuraattorien ja psykologien palveluista – pilottihanke Vantaan kaupungilla* [Pro Gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto].
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-202012285550>
- Vuorenmaa, M. (7.5.2019). *Pienten lasten ja heidän perheidensä hyvinvointi 2018*. (Tilastoraportti 10/2019). Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin tutkimuskeskus.
<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2019050214035>

LIITE 1. Saatekirje

Hei arvoiset huoltajat ja päiväkodin henkilökunta,

Olemme kolme sosionomiopiskelijaa Diakonia-ammattikorkeakoulusta ja olemme tekemässä opinnäytetyönämme kyselytutkimusta perheiden tuen tarpeesta ja tuen tarpeisiin vastaamisesta varhaiskasvatuksessa yhteistyössä Elämispäiväkoti Kuusenkärkkäiden kanssa.

Tarkoituksenamme on kartoittaa, millä tavoin Elämispäiväkoti Kuusenkärkkäät voisi vastata tuen tarpeisiin entistäkin paremmin.

Vastausten perusteella tuotamme päiväkodille pienen oppaan palveluohjauksen tueksi. Kaikkien vastanneiden huoltajien kesken arvomme 50 euron arvoisen lahjakortin HopLopiin. Henkilökunnalle toimitamme kiitokseksi herkkukorin kahvipöytään. Kyselyn vastaukset ovat täysin anonyymeja ja tutkimusaineisto hävitetään analyysin valmistuttua. Kysymykset ovat pääosin monivalintakysymyksiä ja kyselyyn vastaaminen vie noin 5–10 minuuttia.

Yhteistyöterveisin

Janette Ahlholm, Sanna Kubin & Ida Suhonen

LIITE 2. Kyselylomake

Hei arvoiset huoltajat ja päiväkodin henkilökunta,

Olemme kolme sosionomistielijää Diakonin-ammattikorkeakoulusta ja olemme tekemässä opintatyötöitämme kyselytutkimusta perheiden tuen tarpeista ja tuen tarpeisiin vastaamisesta varhaiskasvatukseen yhteistyössä Elämyksiväkeä Kasvattajien kanssa. Tarkoituksena on kartoittaa, millä tavoin Elämyksiväkeä Kasvattajien voisi vastata tuen tarpeisiin enitenkin paremmin. Vastauksien perusteella tuotamme päiväkodille pienen oppaan palveluohjauksen tueksi. Kaikkien vastaajien huoltajien kesken arvomme 50 euron arvoinen lahjakortin HopLopin. Henkilökunnalle toimitamme kiitokseksi herkkukoria kahvipöytään. Kyselyä vastaajat ovat täysin anonyymia ja tutkimusaineisto käsitellään analyysin valmistuttua. Kysymykset ovat pääosin monivalintakysymyksiä ja kyselyä vastaaminen vie noin 5-10 minuuttia.

Yhteistyötterveisin

Janette Ahlholm, Sanna Kabin & Ida Sahonen

1. Olen

- Huoltaja
 Varhaiskasvattaja

2. Olen saanut riittävästi tukea ja ohjausta päiväkodin henkilökunnalta lastani koskevilla asioilla

Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	En osaa sanoa	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
☐	☐	☐	☐	☐

3. Missä tai millaisissa asioissa olisitte toivonut saavanne enemmän tukea ja/tai ohjausta?

---

4. Olen saanut riittävästi tukea ja ohjausta päiväkodin henkilökunnalta vanhemmuutta koskevissa asioissa.

Tietyin sama mieltä	Omituin sama mieltä	En osaa sanoa	Omituin eri mieltä	Tietyin eri mieltä
☐	☐	☐	☐	☐

5. Tarvittaessa perheemme on osattu ohjata ulkopuolisen tuen piiriin päiväkodin henkilökunnan toimesta.

- On osattu ohjata
- Ei ole osattu ohjata
- Ei ole ollut tarvetta

6. Millaisen tuen piiriin on ohjattu?

---

7. Millaiselle tuelle olisi ollut tarvetta?

---

8. Lapseni on saanut varhaiskasvatuksessa yksilöllistä tukea

	Paljon	Melko paljon	Jonkin verran	Vähän	Ei lainkaan
Kaveritaidot	☐	☐	☐	☐	☐
Tunnetaidot	☐	☐	☐	☐	☐
Oppiminen	☐	☐	☐	☐	☐
Päiväkodin arjessa (esim. siirtymätilanteissa)	☐	☐	☐	☐	☐

9. Millaisia tukkeita lapsellenne on varhaiskasvatuksessa tarjottu? (kuvat, ennakointi, palkitseminen jne.)

---

10. Vanhempana olen kalvanut tukea tai tietoa liittyen

- Lapsen sosiaalisten taitojen tukemiseen
- Lapsen tunteiden tukemiseen
- Lapsen kasvatukseen
- Rajujen asettamiseen lapselleni
- Arjen toimintaan (esim. ruokailu, nukkuminen)
- Omsen jakamiseen

- Omaan yksinäisyyteen
 Johonkin muuhun. Mikä?
-

11. Tiedän, mitä varhaiskasvatuksen kuraattorin toimenkavvan kuuluu.

- Kyllä
 Osittain
 En

12. Lapseni päiväkodissa olisi hyvä olla tarjolla varhaiskasvatuksen kuraattorin palveluja.

	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	En osaa sanoa	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä
	☐	☐	☐	☐	☐

13. Lapseni päiväkodissa olisi hyvä olla tarjolla varhaiskasvatuksen psykologin palveluja.

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	En osaa sanoa	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
	☐	☐	☐	☐	☐

14. Vapaamuotoinen palaute tai toive henkilökunnalle.

---

15. Mikäli haluat osallistua HopLop-lahjakortin arvontaan, kirjoita nimesi tähän. Nimiä ei yhdistetä vastauksiin vaan käytetään ainoastaan lahjakortin arvonnassa.

Etnimi

Sukunimi

Sähköposti

---

16. Olet ohjannut huoltajan hakemaan varhaiskasvatukseen ulkopuolista tukea lastaan koskevissa asioissa.

- Uselin
- Monesti
- Joitakin kertoja
- Harvoin
- En koskaan

17. Olet ohjannut huoltajan hakemaan varhaiskasvatukseen ulkopuolista tukea vanhemmuuttaan koskevissa asioissa.

- Uselin
- Monesti
- Joitakin kertoja
- Harvoin
- En koskaan

18. Mistä olet ohjannut huoltajan hakemaan tukea?

---

19. Oletko itse hankkimaan perheelle ulkopuolista tukea.

- Kyllä
 En

20. Miltä tuntuu?

---

21. Koe omaavani riittävästi tietoa perheille tarjottavista tuen keinoista ja tahoista

Tilysin samaa mieltä	Osoitin samaa mieltä	Osoitin eri mieltä	Tilysin eri mieltä
☐	☐	☐	☐

22. Kaipaan lisätietoa perheille tarjottavista palveluista koskien (voit valita useamman)

- Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa
 Vanhempien tukeminen kasvatustyössä
 Vanhempien hyvinvoinnin ja jaksamisen tukeminen
 Perheiden erilaiset elämäntilanteet
 Jokin muu, mikä?

---

23. Koe omaavani riittävästi tietoa varhaiskasvatukseen lapselle tarjottavista yksittäisistä tuen keinoista

Tilysin samaa mieltä	Osoitin samaa mieltä	Osoitin eri mieltä	Tilysin eri mieltä
☐	☐	☐	☐

Täysin samaa mieltä	Ositain samaa mieltä	Ositain eri mieltä	Täysin eri mieltä
☐	☐	☐	☐

24. Työssäni olen kokenut riittämättömyyden tunteita johtuen seuraavista asioista (voi valita useamman)

- Henkilöiden resurssipuute
- Lasten tenn tarpeet
- Tiedon puute tukipalveluista
- Kiireen tunne
- Yhteistyöhaasteet huoltajien kanssa
- Jostain muusta syystä, mikä? _____
- En ole kokenut riittämättömyyttä

25. Tiedän, mitä varhaiskasvatuksen kuraattoria töidenkuvaan kuuluu.

- Kyllä
- Osittain
- En

26. Koen, että päiväkodissamme olisi hyvä olla tarjolla varhaiskasvatukseen kuraattorin palveluja.

Täysin samaa mieltä	Ositain samaa mieltä	En osaa sanoa	Ositain eri mieltä	Täysin eri mieltä
☐	☐	☐	☐	☐

27. Koen, että päiväkodissamme olisi hyvä olla tarjolla varhaiskasvatukseen psykologin palveluja.

Täysin samaa mieltä	Ositain samaa mieltä	En osaa sanoa	Ositain eri mieltä	Täysin eri mieltä
☐	☐	☐	☐	☐

28. Vapaamuotoinen palaute tai toive koskien päiväkotiin tuesta tarjoamista ja palveluohjauksen käytäntöjä.

LIITE 3. Esite

<p>Kuokkalan perhekeskus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanhemmuuden tukipysäkki • Nepsy-pysäkki • Parisuhteen huoltoasema • Tukipysäkki kiusaamisasioissa • Uusperhekahvila <p>https://www.hyvaks.fi/asiointi/kuokkalan-perhekeskus</p>	<p>Keski-Suomen sähköinen perhekeskus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tietoa, linkkejä, tukea ja keskusteluapua perheiden erilaisiin elämänvaiheisiin • Maksuton chatpalvelu OmaNanny auttaa vanhemmuuteen, lapsen kasvuun ja kehitykseen, vuorovaikutuspulmiin tai parisuhteeseen liittyvissä asioissa. <ul style="list-style-type: none"> ○ Voit keskustella anonyymisti tai tunnistaatuneena ○ Palvelee arkisin klo 10–15.30 • Pyydä apua –nappi 	<p>Perheiden erilaiset elämäntilanteet</p> <p>Erityisperheet.fi</p> <p>Leijonaemot</p> <p>Jyväskylän ensi- ja turvakoti</p> <p>Yhden vanhemman perheiden liitto ry – yypf.fi</p> <p>Suomen uusperheiden liitto ry – supli.fi</p> <p>Monimuotoiset perheet varhaiskasvatuksessa – opas kasvatus- ja opetusalan ammattilaisille</p>
<p>Tukea vanhemmuuteen</p> <p>Mannerheimin lastensuojeluliiton vanhempainnetti</p> <p>Tukeavanhemmuuteen.fi</p> <p>Hyväksymys – Palvelut perheille</p> <p>Väestöliitto – Vanhemmat</p> <p>vanhemmuudenapuu.fi (SOS-lapsikylä)</p> <p>Omaperhe.fi</p> <p>Nepsyarki.fi – Keinoja vanhemmille</p>	<p>Lapsen tunnetaitojen tukeminen</p> <p>Tunnetaitojalapselle.fi</p> <p>Nuortenystävät.fi -> vanhemmuuden tietopankki (<i>Kiukkua ja omaa tahtoa – kuvakirjoja yhteisiin lukuhetkiin</i>)</p> <p>Omaperhe.fi</p> <p>Viitotturakkaus.fi</p> <p>Nepsyarki.com – Tunteet</p> <p>Oppijailo.fi/tunnepele</p>	<p>Lapsen sosiaalisten taitojen tukeminen</p> <p>Omaperhe.fi</p> <p>Viitotturakkaus.fi</p> <p>MLL – vanhempi päiväkotikäisen lapsen kaverisuhteiden tukena</p> <p>Lapsiperheiden sosiaaliohjaus ja perhetyö</p> <p>Kasvatus- ja perheneuvola</p>